

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΣΠΑΝΟΥ ΗΛΙΑΝΑ

Επιβλέπων Καθηγητής: ΝΕΓΚΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Θεσσαλονίκη

Οκτώβριος, 2023

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία εστιάζει στην κρίσιμη σημασία του εσωτερικού ελέγχου στις σύγχρονες επιχειρήσεις, αναδεικνύοντας τις πρακτικές και διαδικασίες που ακολουθούνται σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία. Στον απόηχο σειράς λογιστικών σκανδάλων κατά το τέλος της δεκαετίας του '90 και τις αρχές του 2000, ο εσωτερικός έλεγχος αναδείχθηκε ως θεμελιώδης λειτουργία για την ασφάλεια και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

Η εργασία αναλύει τον εξελισσόμενο ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην επιχειρηματική διαχείριση, εστιάζοντας στην αυξανόμενη επίδραση της ψηφιοποίησης στις επιχειρηματικές διαδικασίες. Εξετάζεται πώς ο εσωτερικός έλεγχος αντιμετωπίζει τους κινδύνους που προκύπτουν από την ψηφιοποίηση και πώς συμβάλλει στην ανάπτυξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για τις επιχειρήσεις.

Η δομή της εργασίας ακολουθεί μια λογική προσέγγιση, από την εισαγωγή των βασικών αρχών και την ιστορική εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου, μέχρι την εξέταση σύγχρονων προκλήσεων και πρακτικών. Κεφάλαια αναλύουν τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στη διακυβέρνηση, την ποιότητα των ελεγκτικών υπηρεσιών, την επιλογή ελεγκτικών εταιρειών, και την αντιμετώπιση των ψηφιακών κινδύνων. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στην ανάλυση περίπτωσης μιας ξενοδοχειακής μονάδας, προσφέροντας πρακτικά παραδείγματα της εφαρμογής των εξεταζόμενων θεωριών.

Στόχος της εργασίας είναι να αναδείξει την σημασία του εσωτερικού ελέγχου και να ενισχύσει την κατανόηση της επιρροής του στη σύγχρονη επιχειρηματική πρακτική και διακυβέρνηση.

Λέξεις – Κλειδιά: Ελεγκτική, Εσωτερικός Έλεγχος, Ελεγκτικές Διαδικασίες

Abstract

This thesis focuses on the critical importance of internal control in modern businesses, highlighting the practices and procedures followed according to international literature. In the wake of a series of accounting scandals in the late 1990s and early 2000s, internal audit emerged as a fundamental function for the safety and sustainability of business.

The paper analyses the evolving role of internal audit in business management, focusing on the growing impact of digitalisation on business processes. It examines how internal audit addresses the risks arising from digitalisation and how it contributes to the development of competitive advantages for businesses.

The structure of the paper follows a logical approach, from an introduction to the basic principles and historical development of internal audit, to an examination of contemporary challenges and practices. Chapters discuss the role of internal audit in governance, the quality of audit services, the selection of audit firms, and addressing digital risks. In addition, emphasis is placed on a case analysis of a hotel facility, offering practical examples of the application of the theories discussed.

The aim of the paper is to highlight the importance of internal audit and to enhance the understanding of its influence on modern business practice and governance.

Keywords: Auditing, Internal Audit, Audit Procedures

Πίνακας Περιεχομένων

1 ^ο Κεφάλαιο: Εισαγωγή.....	1
1.1. Γενικά.....	1
1.2. Ορισμός Εσωτερικού Ελέγχου.....	1
1.3. Σκοπός.....	2
1.4. Ερευνητικά Ερωτήματα.....	2
1.5. Δομή.....	4
2 ^ο Κεφάλαιο: Επισκόπηση Ερευνών.....	5
2.1. Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου.....	5
2.2. Ρόλος εσωτερικού ελέγχου.....	9
2.3. Αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.....	11
2.4. Επιλογή ελεγκτικής εταιρείας.....	11
2.5. Συσχέτιση μεταξύ της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου και της επιλογής ελεγκτικής εταιρείας.....	13
2.6. Εξόρυξη κειμένου στην ελεγκτική.....	14
2.7. Λειτουργία εσωτερικού ελέγχου και ανάλυση δεδομένων.....	17
2.8. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διακυβέρνηση.....	18
3 ^ο Κεφάλαιο: Ο Εσωτερικός Ελεγκτής.....	23
3.1. Εφαρμογή Εσωτερικού Ελέγχου.....	23
3.2. Τύποι.....	26
3.3. Σχεδιασμός του ελεγκτικού έργου.....	32
3.4. Ελεγκτικές ενέργειες Εσωτερικού Ελέγχου.....	33
3.5. Φύλλα Εργασίας.....	36
3.6. Ελεγκτικά Πορίσματα.....	37
3.7. Έκθεση Ελέγχου.....	38
3.8. Ασφαλιστικές Δικλίδες.....	39

4° Κεφάλαιο: Μελέτη Περίπτωσης Ξενοδοχειακής Μονάδας.....	42
4.1. Πάγια περιουσιακά στοιχεία.....	42
4.2. Αποθέματα.....	43
4.3. Χρεόγραφα και Απαιτήσεις.....	44
4.4. Χρηματικά Διαθέσιμα.....	44
4.5. Καθαρή Θέση.....	46
4.6. Βραχυπρόθεσμες και Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις.....	46
4.7. Έλεγχος Εσόδων.....	47
4.8. Έλεγχος Εξόδων.....	47
4.9. Έλεγχος Αμοιβών και Εξόδων Προσωπικού.....	48
4.10. Έκθεση Ελέγχου.....	49
.....	52
Συμπεράσματα.....	53
Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	56
Βιβλιογραφία.....	57

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Η σημασία των Κυβερνητικών Ελεγκτικών Δικλίδων Ελέγχου που θέτει.....24

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Κατηγορίες Δικλίδων Εσωτερικού Ελέγχου.....	23
--	----

1^ο Κεφάλαιο: Εισαγωγή

1.1. Γενικά

Οι συνεχείς εξελίξεις του οικονομικού περιβάλλοντος που πραγματοποιούνται τα τελευταία χρόνια είναι ραγδαίες και έχουν αντίκτυπο σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Γι αυτό το λόγο οι επιχειρήσεις προσπαθούν να εξασφαλίσουν με κάθε τρόπο τα εταιρικά τους συμφέροντα αλλά ταυτόχρονα και να ενισχύσουν την οικονομική τους ισχύ. Αυτό βέβαια σημαίνει ότι και οι ελεγκτές πρέπει να διαθέτουν πρόσθετες γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρίες, προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν σε αυτή την συνεχή εξέλιξη των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών αλλά και της τεχνολογίας.

1.2. Ορισμός Εσωτερικού Ελέγχου

Βιβλιογραφικά ο εσωτερικός έλεγχος διαθέτει πληθώρα ορισμών. Παρά τις διαφοροποιήσεις είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο εσωτερικός έλεγχος εκτείνεται από το διοικητικό επίπεδο έως την εξακρίβωση της ορθότητας των λογιστικών εκθέσεων σε όλο το φάσμα μιας οικονομικής οντότητας.

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors/IIA,2004) «Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, οργανωμένη και σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού. Συντελεί στην επίτευξη των στόχων του οργανισμού με την υιοθέτηση μιας συστηματικής και πειθαρχημένης προσέγγισης για την εκτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας διαχείρισης κινδύνου, του ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης».

"Internal auditing is an independent, objective assurance and consulting activity, designed to add value and improve an organization's operations. It helps an organization accomplish its objectives by bringing a systematic, disciplined approach to evaluate and improve the effectiveness of risk management, control and governance processes."

Με τον όρο Εσωτερικό Έλεγχο δεν εννοούμε μόνο τα μέτρα που λαμβάνονται από μια επιχείρηση για να προληφθούν τυχόν καταχρήσεις των στελεχών της αλλά το καθολικό εκείνο σύστημα που σαν βασικό σκοπό έχει την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικής λειτουργίας της οντότητας.

1.3. Σκοπός

Βασικός σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιάσει τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου σε μία επιχείρηση καθώς και τις διαδικασίες και πρακτικές που ακολουθούνται σε επιχειρήσεις και οργανισμούς σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία.

Η σειρά των λογιστικών σκανδάλων, που συγκλόνισαν τα χρηματιστήρια παγκοσμίως στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και στις αρχές της δεκαετίας του 2000, υπονόμευσαν σοβαρά την εμπιστοσύνη στη διαδικασία χρηματοοικονομικής αναφοράς και, κατά συνέπεια, τις χρηματοπιστωτικές αγορές στο σύνολό τους.

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει γίνει μια κρίσιμη λειτουργία εντός των οργανισμών.

Η αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων είναι ένα βασικό ζήτημα για όσους ενδιαφέρονται για εσωτερικούς ελέγχους, όπως οι εσωτερικοί ελεγκτές, τα συμβούλια, η διοίκηση και η επιτροπή ελέγχου.

1.4. Ερευνητικά Ερωτήματα

Έχει τεκμηριωθεί καλά στη λογιστική βιβλιογραφία ότι οι διευθυντές μπορεί να εμπλέκονται σε δραστηριότητες χειραγώγησης διαχείρισης κερδών έτσι ώστε, για παράδειγμα, να ανταποκρίνονται στις προβλέψεις κερδών των οικονομικών αναλυτών, αποφυγή αναφοράς ζημιών και παραβίασης όρων χρέους, μείωση του κόστους του χρέους και να μεγιστοποιήσουν τα έσοδα από τις αρχικές δημόσιες προσφορές.

Η έμφαση του ενδιαφέροντος μιας λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου άλλαξε από έναν παραδοσιακό έλεγχο σε έναν ρόλο προστιθέμενης αξίας με στόχο να βοηθήσει τη διοίκηση στην επίτευξη των στρατηγικών της στόχων.

Ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου έχει εξελιχθεί σύμφωνα με τις εξελίξεις σε όλο το επιχειρηματικό περιβάλλον. Αυτό αποδεικνύεται εύστοχα από την εστίαση στις διαδικασίες διασφάλισης στον απόηχο παραγόντων όπως η οικονομική ύφεση ή τα οικονομικά σκάνδαλα. Θα μπορούσε επομένως να υποστηριχθεί ότι η ψηφιοποίηση μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως περιβαλλοντικός παράγοντας ικανός να επηρεάσει τη δομή και τη λειτουργία των επιχειρήσεων.

Η ψηφιοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και η αυξανόμενη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών διευκολύνουν την τυποποίηση των επιχειρηματικών διαδικασιών και την αξιοποίηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για τους οργανισμούς. Ωστόσο, η ψηφιοποίηση επιφέρει επίσης προκλήσεις και κινδύνους για τους οργανισμούς.

Η ψηφιοποίηση συνδέεται με υψηλά επίπεδα μεταβλητότητας, αβεβαιότητας, πολυπλοκότητας και ασάφειας και προκαλεί αναδυόμενους κινδύνους τους οποίους η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου (ΔΕΕ) συμβάλλει στη διαχείριση. Από αυτή την άποψη, η IAF έχει ρόλο να διαδραματίσει βοηθώντας τους οργανισμούς να αντιμετωπίσουν αυτούς τους αναδυόμενους κινδύνους.

Οι κύριοι στόχοι και ο σκοπός της εργασίας είναι:

Κατανόηση της Επίδρασης της Ψηφιοποίησης: Η εργασία έχει ως στόχο να εξετάσει πώς η διαδικασία της ψηφιοποίησης επηρεάζει τις επιχειρήσεις και ποιους κινδύνους φέρνει στο προσκήνιο, όπως η αβεβαιότητα και η πολυπλοκότητα.

Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου: Ένας σημαντικός στόχος είναι να εξεταστεί πώς ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που προκύπτουν λόγω της ψηφιοποίησης. Πώς μπορεί ο εσωτερικός έλεγχος να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν και να διαχειριστούν τους νέους κινδύνους;

Ανταγωνιστικό Πλεονέκτημα: Ένας άλλος σκοπός είναι να εξεταστεί πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη ψηφιοποίηση και τον εσωτερικό έλεγχο για να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, εκμεταλλευόμενες τις νέες δυνατότητες και περιορίζοντας τους κινδύνους.

Κάποια από τα ερωτήματα τα οποία καλείται να απαντήσει η παρούσα εργασία είναι τα παρακάτω.

Ποιος είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη σύγχρονη επιχειρηματική διαχείριση και πώς εξελίσσεται με την ψηφιοποίηση των επιχειρηματικών περιβαλλόντων;

Ποιοι είναι οι τύποι του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις και πώς διαφέρουν στον ψηφιοποιημένο κόσμο;

Πώς ο εσωτερικός έλεγχος συνδέεται με την ποιότητα των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και πώς επηρεάζει την επιλογή ελεγκτικής εταιρείας;

Ποιος είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διακυβέρνηση των επιχειρήσεων και πώς συμβάλλει στη λήψη αποφάσεων σε περιβάλλοντα ψηφιοποίησης;

Πώς οι ασφαλιστικές δικλίδες επηρεάζουν τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων σε περιβάλλοντα ψηφιοποίησης και πώς επιτελούν ρόλο στην αντιμετώπιση κινδύνων;

Πώς η εξόρυξη κειμένου στην ελεγκτική συμβάλλει στη βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών και πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πρόβλεψη κινδύνων;

Πώς η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου και η ανάλυση δεδομένων μπορούν να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των επιχειρηματικών διαδικασιών σε περιβάλλοντα ψηφιοποίησης;

Τα παραπάνω ερωτήματα ερευνούν τον ρόλο και τις επιπτώσεις του εσωτερικού ελέγχου σε ψηφιοποιημένα περιβάλλοντα επιχειρήσεων και απαντώνται παρακάτω μέσα από την βιβλιογραφική προσέγγιση αλλά και μέσα από τη μελέτη περίπτωσης μιας συγκεκριμένης εταιρίας.

1.5. Δομή

Ο βασικός σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι η εξερεύνηση, ανάλυση και κατανόηση του ρόλου και της σημασίας του εσωτερικού ελέγχου στον κόσμο των επιχειρήσεων. Κάθε κεφάλαιο φαίνεται να εξετάζει διάφορες πτυχές του εσωτερικού ελέγχου, από τις βασικές αρχές και έννοιες μέχρι τις πρακτικές εφαρμογές και τη συσχέτισή του με άλλους τομείς της επιχειρηματικής διαχείρισης.

Ως προς τη δομή της εργασίας, αποκρυπτογραφούμε τις σημαντικές πτυχές αυτού του εξειδικευμένου τομέα, αρχίζοντας από την ιστορία και την εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου, και φτάνοντας στις σύγχρονες πρακτικές και τις επιπτώσεις του στη διακυβέρνηση των επιχειρήσεων.

Το 1^ο κεφάλαιο αποτελεί την εισαγωγή της διπλωματικής εργασίας και ξεκινά με έναν σύντομο ορισμό του εσωτερικού ελέγχου και στη συνέχεια παρουσιάζει το σκοπό της εργασίας καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα που καλούνται να απαντηθούν σε αυτή.

Στο 2^ο κεφάλαιο, επικεντρωνόμαστε στη σχέση του εσωτερικού ελέγχου με τη διακυβέρνηση των επιχειρήσεων. Αναλύουμε τον ορισμό του εσωτερικού ελέγχου, εξετάζοντας την ποιότητα του, το ρόλο του στη διακυβέρνηση καθώς και τις επιπτώσεις της ποιότητάς του στην επιλογή ελεγκτικής εταιρείας.

Στο 3^ο κεφάλαιο εξερευνούμε την σύγχρονη πρακτική του εσωτερικού ελέγχου. Αναλύουμε την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου, εξετάζοντας τους διάφορους τύπους εσωτερικού ελέγχου και εστιάζοντας στο σχεδιασμό του ελεγκτικού έργου, τις ελεγκτικές ενέργειες, τη χρήση φύλλων εργασίας, τη διαδικασία εκπόνησης ελεγκτικών πορισμάτων, την παραγωγή εκθέσεων ελέγχου και τη χρήση ασφαλιστικών δικλίδων.

Το 4^ο κεφάλαιο αποτελεί την μελέτη περίπτωσης μιας ξενοδοχειακής μονάδας, προσφέροντας πρακτικά παραδείγματα της εφαρμογής των εξεταζόμενων θεωριών. Περιλαμβάνει ενδεικτικά δύο εκθέσεις ελέγχου στις οποίες αναλύονται τα ευρήματα, οι συστάσεις καθώς και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει ο ελεγκτής.

Η εργασία αναδεικνύει τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις της σύγχρονης εποχής και διερευνά πώς οι σύγχρονες πρακτικές επηρεάζουν τη διακυβέρνηση και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Μέσα από αυτήν την ανάλυση, προσδιορίζουμε τους παράγοντες που καθιστούν τον εσωτερικό έλεγχο κρίσιμο στη σημερινή επιχειρηματική πραγματικότητα.

2° Κεφάλαιο: Επισκόπηση Ερευνών

2.1. Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου

Στην σύγχρονη εποχή με την αυξανόμενη επέκταση του επιχειρηματικού κλάδου και συνεπώς την μεγέθυνση των επιχειρήσεων παράλληλα με το παγκόσμιο πλαίσιο νόμου που καθιστά δυνατή την διοίκηση χωρίς την ενεργή ανάμειξη των μετόχων του οργανισμού, είναι σαφές πως ο έλεγχος αποτελεί μια απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της προστασίας των μετόχων, καθώς και της ορθής λειτουργίας ενός οργανισμού.

Η ελεγκτική έχει σαν σκοπό να ικανοποιήσει την ανάγκη αυτή δίνοντας επαρκή χρηματοοικονομικά στοιχεία στους μετόχους αφού ελέγχει τα δεδομένα για την αξιοπιστία τους στο πλαίσιο των υφιστάμενων λογιστικών αρχών ενώ παράλληλα εξακριβώνει την αξιοπιστία των παραγωγικών πρακτικών των στοιχείων αυτών. Ο έλεγχος πρέπει να πραγματοποιείται από ανεξάρτητο νομικό ή φυσικό πρόσωπο για να εξακριβώνεται η εγκυρότητα του.

Ειδικότερα, ο στόχος του ελέγχου έγκειται στον εντοπισμό των ενδεχόμενων αστοχιών είτε εσκεμμένων είτε μη, στη παράθεση των πιθανών δυσκολιών στις προβλεπόμενες διοικητικές δραστηριότητες καθώς εμπεριέχονται και προτάσεις επίλυσης τους. Ακόμη, ο έλεγχος στοχεύει στην αξιολόγηση επάρκειας των υφιστάμενων αριθμοδεικτών του οργανισμού σε σύγκριση με το εξεταζόμενο αντικείμενο από τον εν λόγω αριθμοδείκτη. Τέλος, έπειτα από την ολοκλήρωση του ελέγχου, θα πρέπει να υπολογιστεί ο κίνδυνος της αθέτησης των απαιτήσεων προκειμένου να σχηματιστούν ορθά οι εκτιμήσεις και

συνεπώς να εξετασθεί η πιστοληπτική ικανότητα του οργανισμού (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2013).

Συνεπώς, ο έλεγχος δεν αποτελεί μια δραστηριότητα κοινή για όλες τις περιπτώσεις αλλά κατηγοριοποιείται σύμφωνα το πλαίσιο του νόμου, την περιοδικότητα, το εύρος, τον σκοπό, το αντικείμενο και το υποκείμενο του.

Ειδικότερα, ο έλεγχος διακρίνεται σε εσωτερικό και εξωτερικό ανάλογα με την εξάρτηση του προσώπου από την ελεγχόμενη οικονομική οντότητα.

- Ο εξωτερικός έλεγχος πρέπει να διεξάγεται αποκλειστικά από ειδικά καταρτισμένους και πιστοποιημένους επαγγελματίες, οι οποίοι καλούνται ορκωτοί λογιστές ή ελεγκτές και είθισται να πραγματεύονται με το λογιστικό σύστημα ενός οργανισμού. Ακόμη, θεωρείται βασική προϋπόθεση του εξωτερικού ελέγχου, οι υπεύθυνοι για την υλοποίηση του να μην σχετίζονται οικονομικά με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα αλλά και να μην προκύπτει έμμεσο ή άμεσο όφελος από αυτήν σε οποιαδήποτε έκβαση του αποτελέσματος για να διασφαλίζεται η φερεγγυότητα, η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα τους.
- Σε αντίθεση με τον εξωτερικό έλεγχο, το αντικείμενο του εσωτερικού ελέγχου παρόλο που θεωρείται τυπικά ανεξάρτητο, πραγματοποιείται από εργαζόμενο του ελεγχόμενου οργανισμού και τα καθήκοντα του προσδιορίζονται από τους κανόνες εσωτερικής λειτουργίας του οργανισμού. Σε ευρύτερο πλαίσιο, ο στόχος του εσωτερικού ελέγχου αποτελείται από την εύρεση εκούσιων και ακούσιων σφαλμάτων, την αξιολόγηση της διοικητικής αποτελεσματικότητας καθώς και την παράθεση προτάσεων για βελτιώσεις και αλλαγές όπου κρίνεται απαραίτητο.

Ο εσωτερικός έλεγχος όμως δεν αποτελεί μια συμπαγή δραστηριότητα αλλά διαχωρίζεται σύμφωνα με ορισμένα γνωρίσματα του. Ειδικότερα, ο εσωτερικός έλεγχος δύναται να οριστεί σύμφωνα με την έκταση του σε ειδικό και γενικό.

Ο γενικός έλεγχος πραγματεύεται με το σύνολο των κινήσεων του οργανισμού και πραγματοποιείται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), ενώ ο ειδικός ασχολείται με επιμέρους τομείς όπως ο έλεγχος των ειδικών λογαριασμών και είθισται να υλοποιείται απροειδοποίητα.

Μία επιπλέον κατηγορία του εσωτερικού ελέγχου είναι σύμφωνα με τον χρόνο υλοποίησης του. Ειδικότερα, όταν ο εσωτερικός έλεγχος εκτελείται στο σύνολο της διάρκειας μιας οικονομικής περιόδου, θεωρείται μόνιμος. Όταν ο έλεγχος διεξάγεται σε ορισμένα

χρονικά διαστήματα (έτος, εξάμηνο, τρίμηνο) τότε θεωρείται τακτικός και όταν εκτελείται απροειδοποίητα και χωρίς γνωστοποίηση της ημερομηνίας του ελέγχου, τότε θεωρείται έκτακτος.

Επίσης, ο εσωτερικός έλεγχος δύναται να κατηγοριοποιηθεί σε κατασταλτικό και προληπτικό ανάλογα με τον σκοπό που επιτελεί. Ο κατασταλτικός έλεγχος αφορά περιπτώσεις όπου διερευνάται κάποια απάτη ή κάποιο σφάλμα έπειτα από το πέρας της οικονομικής περιόδου, ενώ ο προληπτικός έλεγχος διενεργείται προκειμένου να αποφευχθεί κάποιο σφάλμα.

Επιπροσθέτως, ο εσωτερικός έλεγχος δύναται να κατηγοριοποιηθεί σύμφωνα με το αντικείμενο της ενασχόλησης του. Ειδικότερα, κατηγοριοποιείται σε φορολογικό, διαχειριστικό και διοικητικό. Οι φορολογικοί έλεγχοι είναι εκείνοι που εξακριβώνουν ότι ο οργανισμός τηρεί τα φορολογικά πρότυπα.

Ο διαχειριστικός έλεγχος αποσκοπεί στην ορθή διαχείριση των χρηματοοικονομικών ζητημάτων και ο διοικητικός έλεγχος επιβλέπει και διασφαλίζει ότι οι δραστηριότητες διεξάγονται σύμφωνα με τα πρότυπα που έχουν οριστεί.

- Το τελευταίο είδος ελέγχου αφορά τον κρατικό έλεγχο, ο οποίος περιλαμβάνει κάθε έλεγχο που εκτελείται από ημικρατικό ή κρατικό οργανισμό. Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί τον κρισιμότερο όλων, διεξάγεται από την εφορία και διασφαλίζει ότι τα φορολογητέα δηλωθέντα εισοδήματα του συνόλου των υποκειμένων είναι πραγματικά. Σε αυτή την κατηγορία εμπίπτει ο έλεγχος που εκτελείται από την Τράπεζα της Ελλάδος με αντικείμενο ενασχόλησης νομισματικά και πιστωτικά ζητήματα και ο έλεγχος του Συνεδρίου Ελεγκτικής που αφορά λογαριασμούς του τομέα του Δημοσίου (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2013).

Ορισμένα έγγραφα κατέδειξαν ότι ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου (IAQ) αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο του αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου από τον οποίο εξαρτάται και η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ως εκ τούτου, η IAQ ενδιαφέρει τους διαχειριστές, τους μετόχους, τους επενδυτές, τους ελεγκτές και κατά συνέπεια την κοινωνία γενικότερα. Ωστόσο, ο τομέας αυτός είναι σχετικά ανεξερεύνητος από τους ερευνητές, καθώς τα δεδομένα IAQ δεν είναι εύκολα παρατηρήσιμα ή δημόσια διαθέσιμα. Ακολουθεί μια

ανασκόπηση ορισμένων από τις έρευνες που έχουν γίνει για να καταδειχθεί η σημασία της ΙΑQ.

Ο Krishnan (2005) εξέτασε τη σχέση μεταξύ της ποιότητας της επιτροπής ελέγχου και της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα της έρευνάς του έδειξαν ότι οι ανεξάρτητες επιτροπές ελέγχου και οι επιτροπές ελέγχου με χρηματοοικονομική εμπειρογνομosύνη έχουν σημαντικά λιγότερες πιθανότητες να συνδέονται με την εμφάνιση προβλημάτων εσωτερικού ελέγχου. Προηγούμενες έρευνες σχετικά με τη ΔΕΕ επικεντρώθηκαν στην εξάρτηση του εξωτερικού ελεγκτή από τη ΔΕΕ για βοήθεια στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων. Οι Abbott κ.ά. (2015) διαπίστωσαν ότι η επίδραση του εσωτερικού ελεγκτή στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης διαμεσολαβείται σε μεγάλο βαθμό μέσω της ανεξαρτησίας και της επάρκειας των ίδιων των ελεγκτών.

Οι Arena & Azzone (2009) μελέτησαν τις οργανωτικές κινητήριες δυνάμεις της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου. Η έρευνά τους σε 153 ιταλικές εταιρείες έδειξε ότι η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου επηρεάζεται από τα χαρακτηριστικά της ομάδας εσωτερικού ελέγχου, τις ελεγκτικές διαδικασίες και δραστηριότητες και τους οργανωτικούς δεσμούς. Οι Mihret & Admassu (2011) κατέδειξαν τη σχέση μεταξύ της αποτελεσματικότητας του εξωτερικού ελέγχου και της εμπιστοσύνης των εξωτερικών ελεγκτών στη γνωστοποίηση του εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματά τους έδειξαν ότι η απόδοση του έργου του εσωτερικού ελέγχου είναι ο πρωταρχικός παράγοντας που καθορίζει την έκταση της εμπιστοσύνης του εξωτερικού ελεγκτή στο έργο του εσωτερικού ελέγχου. Καταλήγουν συνιστώντας ότι η εταιρική διακυβέρνηση πρέπει να ενισχυθεί μέσω της βελτίωσης του εσωτερικού ελέγχου, με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών.

Μια πρόσφατη έρευνα των Regoliosi & D'Eri (2014) σε εισηγμένες ιταλικές επιχειρήσεις διερεύνησε μια πιθανή συσχέτιση μεταξύ της συμμόρφωσης με τον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης και της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου μέσω των λειτουργικών πτυχών του ΙΑF. Η εργασία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ του βαθμού συμμόρφωσης σε ορισμένους κανονισμούς εταιρικής διακυβέρνησης και του δείκτη ΔΟΕ για το εξεταζόμενο δείγμα. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώνουν ότι ο δείκτης ΔΑΑ συνδέεται σημαντικά θετικά με το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου, αλλά αρνητικά με τις συνεδριάσεις των συμβουλίων των νόμιμων ελεγκτών.

Μια άλλη πτυχή που εξετάζεται διεξοδικά στην τρέχουσα έρευνα είναι ο εσωτερικός έλεγχος και οι γνωστοποιήσεις του ελέγχου μιας εταιρείας σε καθεστώς εταιρικής διακυβέρνησης "συμμόρφωσης ή εξήγησης". Η σχέση μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και των γνωστοποιήσεων συμμόρφωσης της ελεγκτικής λειτουργίας έχει βρεθεί στο επίκεντρο αυτής της επιθεώρησης, μαζί με τη γνώμη ελέγχου που εκδίδεται από τους εξωτερικούς ελεγκτές.

Η Boskou et al. (2017) εξέτασε κατά πόσον αυτές οι γνωστοποιήσεις έχουν επίδραση στον αριθμό των θεμάτων που εντοπίζονται στην παράγραφο με έμφαση στο θέμα των εκθέσεων των ελεγκτών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εταιρείες με μόχλευση λαμβάνουν μη τροποποιημένες γνώμες με παραγράφους έμφασης του θέματος. Οι γνωστοποιήσεις εσωτερικού ελέγχου και ελέγχου στην ετήσια έκθεση φαίνεται να επηρεάζουν το είδος της έκθεσης ελέγχου που εκδίδουν οι εξωτερικοί ελεγκτές. Επιπλέον, η γνωστοποίηση του "διαχωρισμού των καθηκόντων" σχετίζεται αρνητικά με τον αριθμό των επιφυλάξεων που περιλαμβάνονται στην παράγραφο έμφασης του θέματος. Είναι πιθανό οι κερδοφόρες εταιρείες να λαμβάνουν λιγότερες διατυπώσεις, ενώ οι εταιρείες με μόχλευση να λαμβάνουν περισσότερες διατυπώσεις στην παράγραφο έμφασης του θέματος.

Τέλος, μία από τις πιο πρόσφατες εργασίες της σχετικής βιβλιογραφίας των Oussii & Boulila Taktak (2018) διερεύνησε τη σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών της ΔΕΕ και της ΔΑΠ, χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο παλινδρόμησης σε δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από 59 επικεφαλής ελεγκτικών στελεχών από τунησιακές εισηγμένες εταιρείες. Τα ευρήματα αναγνώρισαν την επίδραση των χαρακτηριστικών της IAF στην IAQ. Έδειξαν ότι η IAQ συνδέεται σημαντικά και θετικά με την ικανότητα της IAF, το επίπεδο διασφάλισης του ελέγχου της IAQ, τη διαδικασία παρακολούθησης και τη συμμετοχή της επιτροπής ελέγχου στην εξέταση του προγράμματος και των αποτελεσμάτων του εσωτερικού ελέγχου.

2.2. Ρόλος εσωτερικού ελέγχου

Ο ρόλος του ΔΕΕ έχει αλλάξει σταδιακά τις τελευταίες δεκαετίες. Παρόλο που οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου παρέμειναν στο πεδίο των οικονομικών και της λογιστικής (Cooper et al., 1994), στη δεκαετία του 1990 επεκτάθηκαν και συμπεριέλαβαν τον τομέα της διοίκησης (Jin'e & Dunjia, 1997). Ο ρόλος της ΔΟΕ εξελίχθηκε συνεπώς αναλόγως. Πέρα από τις δραστηριότητες διασφάλισης, οι εσωτερικοί ελεγκτές άρχισαν να υιοθετούν έναν συμβουλευτικό ρόλο που παρέχει συμβουλευτικές δραστηριότητες για τη

διοίκηση (Hermanson, 2002). Ωστόσο, οι περίοδοι που ακολούθησαν τα αμερικανικά σκάνδαλα και τις κρίσεις της δεκαετίας του 2000 αναδιαμόρφωσαν τις δραστηριότητες που ασκεί ο IAF. Η εφαρμογή κανονισμών για την πρόληψη μελλοντικών κινδύνων (π.χ. ο νόμος Sarbanes-Oxley στις ΗΠΑ και η έκθεση Turnbull στο Ηνωμένο Βασίλειο) οδήγησε το IAF να επικεντρωθεί εκ νέου σε δραστηριότητες διασφάλισης εσωτερικού ελέγχου και όχι σε συμβουλευτικές δραστηριότητες. Στη δεκαετία του 2010 τέθηκε το ζήτημα της αύξησης των συμβουλευτικών δραστηριοτήτων ώστε να παρέχεται στη διοίκηση σχετική ανατροφοδότηση σχετικά με τις διαδικασίες πέρα από τον απλό έλεγχό τους (Chambers & Odar, 2015). Κατά την περίοδο αυτή, οι συμβουλευτικές δραστηριότητες αυξήθηκαν και επικεντρώθηκαν στις διαδικασίες βελτίωσης των επιχειρήσεων και στην αποτελεσματικότητα (Soh & Bennie, 2015).

Η ψηφιοποίηση εγείρει ερωτήματα σχετικά με την εξέλιξη των δραστηριοτήτων εσωτερικού ελέγχου, η οποία συνοδεύεται από έναν ορισμένο βαθμό πολυπλοκότητας και αβεβαιότητας για τους οργανισμούς (Schoemaker et al., 2018). Η ψηφιοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος καθιστά τις επιχειρηματικές διαδικασίες πιο πολύπλοκες (Nuijten et al., 2015) και οι άνθρωποι χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο ψηφιακές συσκευές, δίκτυα και υπολογιστικό νέφος (Kahyaoglu & Caliyurt, 2018). Αυτό το περιβάλλον, όπου παράγονται συνεχώς μεγάλα δεδομένα και εμφανίζονται συνεχώς νέες τεχνολογίες, διασυνδέεται όλο και περισσότερο με τα οργανωτικά συστήματα (Appelbaum et al., 2017). Αυτές οι αλλαγές δημιουργούν νέους κινδύνους για τους οργανισμούς που πρέπει, για παράδειγμα, να αποτρέψουν παραβιάσεις, εισβολές και βλάβες στην ΤΠ (Appelbaum et al., 2017). Ως εκ τούτου, θα μπορούσε κανείς να αναμένει ότι η IAF θα εκτελούσε περισσότερες δραστηριότητες διασφάλισης που σχετίζονται με αυτούς τους αναδυόμενους και πολύπλοκους κινδύνους, ιδίως τους κινδύνους ΤΠ και κυβερνοασφάλειας. Ωστόσο, η επακόλουθη πολυπλοκότητα της ψηφιοποίησης θα μπορούσε να οδηγήσει τους οργανισμούς να ζητούν περισσότερη καθοδήγηση από το IAF (Roussy, 2013). Μια πρόσφατη ποιοτική μελέτη που διεξήχθη από τους Betti & Sarens (2020) δείχνει ότι σε ένα ψηφιοποιημένο πλαίσιο, η ζήτηση για συμβουλευτικές δραστηριότητες τείνει να αυξάνεται. Προηγούμενες έρευνες δείχνουν ότι η άσκηση συμβουλευτικών δραστηριοτήτων από τους εσωτερικούς ελεγκτές εγείρει ερωτήματα σχετικά με την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα των εσωτερικών ελεγκτών (Roussy, 2013; Soh & Bennie, 2011). Ωστόσο, παρόλο που ορισμένοι εσωτερικοί ελεγκτές μπορεί να διχάζονται μεταξύ της προστιθέμενης αξίας των συμβουλευτικών δραστηριοτήτων για τη διοίκηση και της διατήρησης της ανεξαρτησίας

τους, εξακολουθούν να εκτελούν συμβουλευτικές δραστηριότητες για να προσφέρουν πρόσθετη αξία στους οργανισμούς (Betti & Sarens, 2020). Για παράδειγμα, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα μπορούσαν να διαδραματίσουν πιο ενεργό ρόλο στα αρχικά στάδια της εφαρμογής νέων εξελίξεων στον τομέα της πληροφορικής (Kahyaoglu & Caliyurt, 2018) ή κατά την εφαρμογή νέων τεχνολογιών. Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα μπορούσαν επίσης να παρέχουν συμβουλές και πληροφορίες σχετικά με τα προγράμματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και την πρόληψη των κινδύνων (Kahyaoglu & Caliyurt, 2018), ασκώντας έτσι περισσότερες συμβουλευτικές δραστηριότητες.

2.3. Αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου

Ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος βοηθά τους οργανισμούς να επιτύχουν τους στόχους τους. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην επίτευξη των στόχων του οργανισμού έχει αναγνωριστεί και σε άλλη βιβλιογραφία (Erasmus & Coetzee, 2018) και έχει ζητηθεί η διεξαγωγή έρευνας σχετικά με την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου. Με την αξιολόγηση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου, οι οργανισμοί μπορούν να εντοπίσουν και να υιοθετήσουν νέες βέλτιστες πρακτικές, καθώς και να συγκρίνουν τις επιδόσεις τους με την ομάδα των ομοτίμων τους.

Τα συστήματα μέτρησης των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου διαφέρουν λόγω της μεγάλης ποικιλομορφίας των οργανισμών τους οποίους εξυπηρετούν. Μια εναλλακτική μέθοδος ταξινόμησης είναι η μέθοδος input-process-output (Mansor, 2018). Σε αυτό το σύστημα, η εισροή θεωρείται ότι είναι οι εγγενείς ιδιότητες των εσωτερικών ελεγκτών και του οργανισμού. Η διαδικασία είναι το ίδιο το πραγματικό ελεγκτικό έργο. Οι εκροές είναι τα τελικά προϊόντα της ελεγκτικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων διαβεβαίωσης, των συμβουλευτικών υπηρεσιών και των συστάσεων προς τη διοίκηση. Ως εκ τούτου, η παρούσα μελέτη αξιοποιεί τα μέτρα εκροών, δηλαδή το ολοκληρωμένο σχέδιο ελέγχου, τις τεχνικές συμβουλές που παρέχονται και τις συστάσεις ελέγχου που εφαρμόζονται (Mansor, 2018).

2.4. Επιλογή ελεγκτικής εταιρείας

Η επιλογή μιας ελεγκτικής εταιρείας Big 4 ή μη Big 4 είναι πολύ σημαντική. Ειδικά σε ασταθές οικονομικό περιβάλλον και σε περιόδους με σημαντικές νομοθετικές αλλαγές,

όπως στην Ελλάδα, συνδέεται με την ποιότητα του ελέγχου. Η εργασία των Khlif & Samaha (2016) εξέτασε τη σχέση μεταξύ της δραστηριότητας της επιτροπής ελέγχου, του μεγέθους του εξωτερικού ελεγκτή και της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου (ICQ) στην Αίγυπτο: η συμβολή μιας ελεγκτικής εταιρείας Big 4 βελτίωσε σημαντικά το ICQ στο αιγυπτιακό περιβάλλον.

Οι ελεγκτές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο σε έναν οργανισμό, καθώς πιστοποιούν την εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων. Σύμφωνα με ορισμένες μελέτες υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της ποιότητας του ελέγχου και του τύπου της ελεγκτικής εταιρείας (Big 4 έναντι μη Big 4), σε βαθμό που ο τύπος της ελεγκτικής εταιρείας χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο της ποιότητας του ελέγχου σε πολλές μελέτες. Ο DeAngelo (1981) επιβεβαίωσε αυτή τη σχέση, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι ακόμη και αν οι ελεγκτές έχουν την ίδια τεχνογνωσία οι μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες διατηρούν υψηλότερα πρότυπα για να προστατεύσουν τη φήμη τους. Ο ισχυρισμός αυτός υποστηρίζεται από ισχυρές ενδείξεις ότι οι ελεγκτικές εταιρείες Big 4 είναι υψηλότερης ποιότητας από τις μη Big 4 ελεγκτικές εταιρείες. Πιο συγκεκριμένα, οι εταιρείες με μεγαλύτερες ανάγκες παρακολούθησης λόγω υψηλού κόστους αντιπροσώπευσης είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιούν τις Big 4 ελεγκτικές εταιρείες. Η έρευνα δείχνει επίσης ότι οι επιχειρήσεις με μεγαλύτερη εγγενή αβεβαιότητα και μεγαλύτερη ασυμμετρία πληροφοριών μεταξύ της επιχείρησης και των εξωτερικών παρακινούνται να επικοινωνήσουν την εγγενή τους ποιότητα προσλαμβάνοντας έναν πιο αξιόπιστο ελεγκτή υψηλής ποιότητας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η ασυμμετρία των πληροφοριών μειώνεται όταν η επιχείρηση δημοσιοποιείται με ελεγκτές με μεγαλύτερο εμπορικό σήμα. Οι Francis & Krishnan (1999) δείχνουν ότι οι ελεγκτές των Big 4 έχουν χαμηλότερα κατώτατα όρια για την έκδοση τροποποιημένων εκθέσεων ελέγχου, γεγονός που δείχνει μεγαλύτερο συντηρητισμό στην υποβολή εκθέσεων για ένα δεδομένο σύνολο χαρακτηριστικών πελατών.

Οι οικονομικές καταστάσεις υποστηρίζουν επιπλέον τον ισχυρισμό ότι οι έλεγχοι των Big 4 είναι υψηλότερης ποιότητας. Η έρευνα έχει διαπιστώσει ότι οι έλεγχοι των Big 4 οδηγούν σε εκπλήξεις κερδών που αξιολογούνται υψηλότερα από τη χρηματιστηριακή αγορά, οδηγούν σε χαμηλότερα μη κανονικά δεδουλευμένα, εντοπίζουν τη διαχείριση κερδών και απαιτούν από τους πελάτες τους να προβούν στις κατάλληλες προσαρμογές. Οι Kane & Velury (2004) εξέτασαν τη σχέση μεταξύ του επιπέδου της θεσμικής ιδιοκτησίας και του διορισμού μιας ελεγκτικής εταιρείας Big 4. Τα αποτελέσματά τους έδειξαν ότι οι εταιρείες με υψηλό επίπεδο θεσμικής ιδιοκτησίας έχουν την τάση να προσλαμβάνουν ελεγκτική εταιρεία

Big N. Ο Lennox (1999) διαπίστωσε μεγαλύτερη ακρίβεια των εκθέσεων της Big 4 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επτά χρόνια αργότερα, το Council (2006) ανέφερε ότι το 76% των 100 κορυφαίων εταιρειών του Ηνωμένου Βασιλείου προτιμούσαν να διορίσουν μια ελεγκτική εταιρεία Big 4.

Αρκετές μελέτες διαπίστωσαν σημαντική διαφορά στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μεταξύ των εταιρειών που προσλαμβάνουν μια ελεγκτική εταιρεία Big N έναντι μιας μη Big N. Για παράδειγμα, οι Broye & Weill (2008) έδειξαν ότι στην ΕΕ, οι χώρες που εφαρμόζουν ισχυρή προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών και αυστηρούς κανονισμούς δημοσιοποίησης, καθώς και οι εταιρείες με υψηλή μόχλευση, τείνουν να προσλαμβάνουν ποιοτικούς (Big 5) ελεγκτές.

Οι Lennox & Pittman (2010) βασίστηκαν για τα ευρήματά τους σε ένα δείγμα 20 ετών (1981-2001) και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι πελάτες των ελεγκτικών εταιρειών Big 5 έχουν λιγότερες περιπτώσεις εκδόσεων της SEC για την επιβολή της λογιστικής και του ελέγχου σε σύγκριση με τους πελάτες των ελεγκτών που δεν είναι Big 5. Τα αποτελέσματά τους έδειξαν ότι οι ελεγκτές των Big N παρέχουν ελέγχους υψηλότερης ποιότητας και την ικανότητα αποτροπής παραπτώματων της διοίκησης που σχετίζονται με τη λογιστική.

Όπως επεσήμανε ο Karjalainen (2011), οι επιχειρήσεις με ελεγκτές Big 4 τείνουν να έχουν χαμηλότερο κόστος χρέους, επομένως η αντιλαμβανόμενη ποιότητα του ελέγχου επηρεάζει το κόστος χρέους. Οι Rodríguez & Alegria (2012) κατέληξαν σε παρόμοια μελέτη τους στο συμπέρασμα ότι οι ιδιωτικές εταιρείες με ελεγκτές Big 4 καταφέρνουν να επιτύχουν χαμηλότερο κόστος χρέους και υποδηλώνουν ότι η αλλαγή από ελεγκτή που δεν είναι Big 4 σε ελεγκτή Big 4 οδηγεί σε λιγότερη διαχείριση κερδών.

Συνοψίζοντας, παρά την ύπαρξη ορισμένων σημερινών περιπτώσεων υψηλού προφίλ, τα συλλογικά στοιχεία υποστηρίζουν σθεναρά ότι οι έλεγχοι των μεγάλων (Big 4) ελεγκτικών εταιρειών είναι υψηλότερης ποιότητας από τους εναλλακτικούς.

2.5. Συσχέτιση μεταξύ της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου και της επιλογής ελεγκτικής εταιρείας

Η ελεγκτική βιβλιογραφία δείχνει επίσης ότι η ΙΑQ σχετίζεται με την επιλογή εξωτερικής ελεγκτικής εταιρείας. Οι επιχειρήσεις που επιδίδονται σε μεγαλύτερη εσωτερική παρακολούθηση, μέσω της χρήσης εσωτερικού ελέγχου, απαιτούν εξωτερικό έλεγχο

υψηλότερης ποιότητας. Οι Goodwin-Stewart & Kent (2006) διαπίστωσαν σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών μιας επιτροπής ελέγχου (δηλαδή συμπληρωματικών μηχανισμών στο πλαίσιο διακυβέρνησης, όπως η ανεξαρτησία, η εμπειρογνωμοσύνη, η συχνότητα συνεδριάσεων και η χρήση εσωτερικού ελέγχου) και των αυξημένων αμοιβών εξωτερικού ελέγχου. Το αποτέλεσμα αυτό είναι ενδιαφέρον, καθώς η υψηλότερη αμοιβή ελέγχου συνεπάγεται υψηλότερη ποιότητα ελέγχου, που συνεπάγεται είτε μεγαλύτερη προσπάθεια είτε μεγαλύτερη εμπειρογνωμοσύνη του ελεγκτή. Δείχνει επίσης ότι οι εταιρείες με αποτελεσματικές επιτροπές ελέγχου και ΔΕΕ δαπανούν επίσης περισσότερα κεφάλαια για τον εξωτερικό έλεγχο. Η εργασία της Boskou et al. (2017) ρίχνει φως στη δημοσιοποίηση του εσωτερικού ελέγχου και στη συμμόρφωση του εξωτερικού ελέγχου με τον κανονισμό για τον Εσωτερικό Έλεγχο (ΕΑ) στην Ελλάδα. Επικεντρώθηκε στη σχέση μεταξύ της ΔΕΕ και των κανονισμών του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΚΕΕ), διαπιστώνοντας ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό θετικά με τον κώδικα της ελεγκτικής εταιρείας, (δηλαδή αν η εταιρεία είναι μέλος των Big 4), και αρνητικά με την απόδοση ιδίων κεφαλαίων και τη μόχλευση. Αυτό ενισχύει το συμπέρασμα ότι οι εταιρείες που ελέγχονται από μέλος των Big 4, οι οποίες εφαρμόζουν αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο, τείνουν να εφαρμόζουν σε υψηλότερο βαθμό τον ΔΑΚ.

2.6. Εξόρυξη κειμένου στην ελεγκτική

Τα τελευταία 50 χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά η χρήση αυτοματοποιημένων μεθοδολογιών ανάλυσης περιεχομένου και ανάλυσης κειμένου στη λογιστική έρευνα. Η επεξεργασία φυσικής γλώσσας (NLP) ως μέρος του τομέα της TN, αναφέρεται στην ικανότητα των υπολογιστών να αναλύουν και να ερμηνεύουν την ανθρώπινη γλώσσα με τον τρόπο που προφέρεται ή γράφεται. Η NLP έχει αποδειχθεί χρήσιμη στην ταξινόμηση του περιεχομένου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Οι Fisher et al. (2016) εξετάζουν τη βιβλιογραφία της NLP στη λογιστική, την ελεγκτική και τη χρηματοοικονομική και εστιάζουν στη NLP με TN. Η έρευνά τους αποκάλυψε σημαντικές παραμέτρους και πληροφορίες, η NLP έχει αποδειχθεί χρήσιμη στην ταξινόμηση του περιεχομένου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των ετήσιων εταιρικών εκθέσεων, οι οποίες περιέχουν δεδομένα κειμένου κατάλληλα για ανάλυση με NLP για την πρόβλεψη της μελλοντικής απόδοσης των επιχειρήσεων. Στη μελέτη τους το 2016, οι Hájek & Boháčová (2016) διερεύνησαν την πρόβλεψη των μη κανονικών αποδόσεων με τη χρήση τεχνικών εξόρυξης κειμένου. Εξήγαγαν όχι μόνο πληροφορίες Bag-of-words (δηλαδή έναν πίνακα όρων-κειμένων που αγνοεί τις

σχέσεις μεταξύ των λέξεων) αλλά και συναισθήματα από τις ετήσιες εκθέσεις, συνδυάζοντας τα αργότερα με χρηματοοικονομικούς δείκτες και μοντελοποιώντας τα δεδομένα για να βελτιώσουν τις προβλέψεις.

Στόχος της έρευνας των Humpherys et al. (2011) ήταν η κατανόηση της γλώσσας που χρησιμοποιείται σε περιβάλλοντα όπως οι χρηματοπιστωτικές αγορές. Η χρήση παραπλανητικής γλώσσας στη διαχειριστική χρηματοοικονομική απάτη διερευνήθηκε με την εξαγωγή γλωσσικών όρων από 202 δημόσια διαθέσιμες χρηματοοικονομικές γνωστοποιήσεις. Τα αποτελέσματα υποστήριξαν την πιθανή χρήση γλωσσικών αναλύσεων των αμφισβητήσιμων χρηματοοικονομικών γνωστοποιήσεων από τους ελεγκτές για την αξιολόγηση του κινδύνου απάτης σύμφωνα με το Statement on Auditing Standards No. 99.

Η ισχύς των ετήσιων εκθέσεων στην πρόβλεψη της μεταβολής των χρηματοοικονομικών επιδόσεων μιας εταιρείας αξιολογήθηκε από τους Qiu et al. (2014). Διαπίστωσαν ότι τα δεδομένα κειμένου ενός συγκεκριμένου έτους μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την πρόβλεψη της απόδοσης του επόμενου έτους, αναλύοντας τα δεδομένα μέσω μηχανών διανυσμάτων υποστήριξης και διανυσματικής παλινδρόμησης υποστήριξης. Οι συγγραφείς παραδέχθηκαν, μεταξύ άλλων, ότι η κοινότητα εξόρυξης κειμένου και μηχανικής μάθησης έχει διερευνήσει ελάχιστα τις ετήσιες εκθέσεις των εταιρειών με τις υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις τους.

Οι Chakraborty et al. (2014) πραγματοποιούν επίσης ανάλυση κειμένου για την αυτόματη ταξινόμηση της βιβλιογραφίας της λογιστικής έρευνας. Οι συγγραφείς χρησιμοποιούν την αρχική ταξινόμηση που παρέχεται από το Accounting Research Directory, το οποίο χαρακτηρίζει τα άρθρα που δημοσιεύονται σε 12 κορυφαία περιοδικά λογιστικής και λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων σε σχέση με 12 ερευνητικές ταξινομίες. Χρησιμοποιήθηκαν δύο εναλλακτικά σύνολα δεδομένων, το ένα που περιέχει μόνο τις λέξεις-κλειδιά και το άλλο που περιέχει τις περιλήψεις των άρθρων. Οι συγγραφείς κατασκεύασαν τους πίνακες Όρων-Εγγράφων και χρησιμοποίησαν πολυάριθμους ταξινομητές. Τα αποτελέσματα παρέχουν αποδείξεις ότι οι περιλήψεις αποτελούν καλύτερα μέτρα από τις λέξεις-κλειδιά και ότι η εξισορρόπηση υποεκπροσωπούμενων υποκατηγοριών δεν συμβάλλει σε ακριβέστερες ταξινομήσεις. Όσον αφορά τις επιδόσεις, τα δέντρα απόφασης και οι ταξινομητές που βασίζονται σε κανόνες πέτυχαν τη μέγιστη ακρίβεια, φθάνοντας το 87,27 %.

Οι Minhas & Hussain (2016) ανέλυσαν αφηγήσεις που εξήχθησαν από 105 ετήσιες εκθέσεις σε μια προσπάθεια να ανιχνεύσουν την απάτη στις οικονομικές καταστάσεις

χρησιμοποιώντας γνωστούς ταξινομητές, όπως Support Vector Machines, C5.0 Decision Trees, Random Forest και Booster Logistic Regression. Τα αποτελέσματα έδειξαν έντονα ότι ένα σημάδι ίχνους, όπως η απάτη, θα μπορούσε να εντοπιστεί χρησιμοποιώντας γλωσσικές δομές που εξήχθησαν με τη χρήση εργαλείων φυσικής επεξεργασίας. Οι Yang et al. (2018) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι με τη χρήση τεχνικών εξόρυξης κειμένου σε ετήσιες εκθέσεις η αποκάλυψη του κειμένου αναδεικνύει τη θετική και σημαντική σχέση μεταξύ των χρηματοοικονομικών, στρατηγικών και λειτουργικών κινδύνων με τις αμοιβές ελέγχου.

Δεν παράγουν όλες οι προσεγγίσεις ανάλυσης κειμένου στην ελεγκτική έρευνα μοντέλα πρόβλεψης ή ταξινόμησης. Για παράδειγμα, οι Boritz et al. (2013) χρησιμοποίησαν μια προσέγγιση ανάλυσης περιεχομένου για να παράσχουν την ορολογία που χρησιμοποιούν οι ελεγκτές για να περιγράψουν τις αδυναμίες της τεχνολογίας πληροφοριών (ITWs). Ανέπτυξαν ένα λεξικό με βάση αναλύσεις κειμένου των εκθέσεων των ελεγκτών σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο που συμμορφώνονται με το τμήμα 404 του νόμου Sarbanes-Oxley από το 2004 έως το 2009. Χρησιμοποιώντας αυτό το λεξικό σε συνδυασμό με λογισμικό ανάλυσης περιεχομένου εντόπισαν 14 κατηγορίες ITWs (π.χ. "πρόσβαση" ή "θέματα σχεδιασμού") και, συγκρίνοντας αυτές τις κατηγορίες με δημοσιευμένα πλαίσια, σημείωσαν πιθανές αποσυνδέσεις μεταξύ της ορολογίας που χρησιμοποιείται στις εκθέσεις των ελεγκτών και αυτής που χρησιμοποιείται σε ήδη δημοσιευμένα πλαίσια και κατευθυντήριες γραμμές.

Αν και δεν έχει πραγματοποιηθεί αυτοματοποιημένη ανάλυση κειμένου που να μελετά τη συσχέτιση μεταξύ κειμένου και επιλογής ελεγκτή, προηγούμενες έρευνες έχουν ήδη χρησιμοποιήσει με επιτυχία την εξόρυξη δεδομένων για την εύρεση συσχετίσεων μεταξύ οικονομικών δεδομένων και επιλογής ελεγκτή. Για παράδειγμα, οι Kirkos et al. (2008) χρησιμοποίησαν τεχνικές εξόρυξης δεδομένων για να προβλέψουν την επιλογή της ελεγκτικής εταιρείας. Χρησιμοποίησαν και συνέκριναν την ακρίβεια ταξινόμησης τριών εποπτευόμενων προσεγγίσεων μηχανικής μάθησης (δηλ. τα δέντρα απόφασης C4.5, τα νευρωνικά δίκτυα που τροφοδοτούνται με οπίσθιο πολλαπλασιασμό και τις μηχανές διανυσμάτων υποστήριξης) για ένα δείγμα 388 βρετανικών και ιρλανδικών εταιρειών από το 2003-2005. Επιλέχθηκαν χρηματοοικονομικοί δείκτες, αξίες λογαριασμών και ποιοτικές μεταβλητές για να υποδείξουν τις περιπτώσεις χαρακτηρισμού και την αλλαγή ελεγκτή. Τα μοντέλα μπόρεσαν να προβλέψουν την επιλογή ελεγκτικής εταιρείας με ποσοστά ακρίβειας 83,73, 79,29 και 75,44 % για το Δέντρο Αποφάσεων, τη Μηχανή Διανυσμάτων Υποστήριξης και το Νευρωνικό Δίκτυο, αντίστοιχα. Πιο συγκεκριμένα, το μοντέλο Δέντρο Απόφασης και το μοντέλο Μηχανή Διανύσματος Υποστήριξης έδειξαν ότι όσο μεγαλύτερο είναι το χρέος

μιας εταιρείας, τόσο πιο πιθανό είναι να επιλέξει έναν γνωστό ελεγκτή. Σε μια άλλη μελέτη, οι Kirkos et al. (2010) χρησιμοποίησαν χρηματοοικονομικούς δείκτες για να προβλέψουν τον τύπο του ελεγκτή, επιτυγχάνοντας ικανοποιητικά ποσοστά ακρίβειας που κυμαίνονταν από 69 έως 82 %, ανάλογα με τον χρησιμοποιούμενο ταξινομητή.

Η επιτυχία της χρήσης της εξόρυξης δεδομένων για την πρόβλεψη της επιλογής ελεγκτή, όταν εξετάζεται σε συνδυασμό με προηγούμενα ερευνητικά ευρήματα συσχέτισης μεταξύ IAQ και επιλογής Big 4, προτείνει τη χρήση επιβλεπόμενης μηχανικής μάθησης για την ανάπτυξη ενός ταξινομητή που προβλέπει την επιλογή Big 4 χρησιμοποιώντας όχι μόνο χρηματοοικονομικά δεδομένα αλλά και όρους και N-grams που εξάγονται από κείμενο σχετικά με μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, δημιουργώντας έτσι ένα νέο υποκατάστατο IAQ.

2.7. Λειτουργία εσωτερικού ελέγχου και ανάλυση δεδομένων

Σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, οι οργανισμοί θεωρούν τις ψηφιακές τεχνολογίες και τις μεθόδους που απορρέουν από αυτές ως πηγές ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και ως μέσο αύξησης των περιθωρίων κέρδους (Tschakert et al., 2016). Τεχνολογίες όπως η ανάλυση δεδομένων τους επιτρέπουν να αυτοματοποιήσουν και να διευκολύνουν την καθημερινή εργασία (Legner et al., 2017). Η ανάλυση δεδομένων ορίζεται ως "η χρήση των δεδομένων, της τεχνολογίας πληροφοριών, της στατιστικής ανάλυσης, των ποσοτικών μεθόδων και των μαθηματικών ή υπολογιστικών μοντέλων για να βοηθηθούν οι μάνατζερ να αποκτήσουν καλύτερη εικόνα για τις δραστηριότητές τους και να λάβουν καλύτερες, βασισμένες σε γεγονότα αποφάσεις". Συγκεκριμένα, οι οργανισμοί χρησιμοποιούν τέτοιες μεθόδους για την ανάλυση μεγάλων, μη δομημένων συνόλων δεδομένων και για την εκτέλεση προηγμένων αναλύσεων (Tschakert et al., 2016) που τους επιτρέπουν να αξιολογούν γεγονότα του παρελθόντος και να προβλέπουν μελλοντικά γεγονότα (Al-Htaybat & von Alberti-Alhtaybat, 2017) με στόχο τη βελτίωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων (Rickett, 2016).

Πρόσφατες εκθέσεις δείχνουν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν αρχίσει να υιοθετούν νέες τεχνολογίες, όπως η ανάλυση δεδομένων, για την αυτοματοποίηση των πρακτικών εσωτερικού ελέγχου. Όταν μιλάμε για την ανάλυση δεδομένων για την ελεγκτική λειτουργία, το Αμερικανικό Ινστιτούτο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών αναφέρεται στην "επιστήμη και την τέχνη της ανακάλυψης και ανάλυσης μοτίβων, του εντοπισμού ανωμαλιών και της εξαγωγής άλλων χρήσιμων πληροφοριών σε δεδομένα που διέπουν ή σχετίζονται με το

αντικείμενο του ελέγχου μέσω της ανάλυσης, της μοντελοποίησης και της οπτικοποίησης του σχεδιασμού ή της εκτέλεσης του ελέγχου". Παρόλο που η χρήση της ανάλυσης δεδομένων επεκτείνεται στα τμήματα εσωτερικού ελέγχου, η ΔΕΕ εξακολουθεί να δυσκολεύεται να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητές της. Η ψηφιοποίηση θα μπορούσε να οδηγήσει το IAF στην ενσωμάτωση της ανάλυσης δεδομένων στις εργασιακές του πρακτικές, αλλά τα IAF αντιμετωπίζουν εμπόδια στην εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών, όπως το κόστος εφαρμογής και χρήσης, κυρίως όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται από τους εσωτερικούς ελεγκτές για τη χρήση τεχνολογιών ανάλυσης δεδομένων (Betti & Sarens, 2020). Ωστόσο, η βιβλιογραφία δείχνει ότι η χρήση αυτής της τεχνολογίας θα μπορούσε να προσδώσει αξία ακρίβειας και παραγωγικότητας στη λειτουργία του ελέγχου (Tang et al., 2017).

Η ανάλυση δεδομένων θα μπορούσε, για παράδειγμα, να υποστηρίξει τους εσωτερικούς ελεγκτές καθ' όλη τη διάρκεια των αποστολών τους κατά τις φάσεις της αξιολόγησης κινδύνων και των δοκιμών με την επεξεργασία μεγαλύτερου όγκου δεδομένων και τη διενέργεια συνεχούς ελέγχου (Tschakert et al., 2016). Μια τέτοια μέθοδος θα μπορούσε να διευκολύνει προγνωστικές ή κανονιστικές αναλύσεις με βάση ιστορικά δεδομένα και να παρέχει ακριβέστερες γνώσεις και συστάσεις (Al-Htaybat & von Alberti-Alhtaybat, 2017).

2.8. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διακυβέρνηση

Η φύση του έργου του εσωτερικού ελέγχου είναι ο ρόλος του στη διακυβέρνηση, τη διαχείριση κινδύνων και τις διαδικασίες ελέγχου. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, τουλάχιστον 14 εντυπωσιακά άρθρα συζήτησαν το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην οργανωτική διακυβέρνηση.

Η επέκταση του πεδίου εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου στον ορισμό του εσωτερικού ελέγχου, η οποία διέυρνε τη φύση της εργασίας, αξιολογήθηκε καλά από τους Nagy & Cenker (2002). Η μελέτη τους έδειξε ότι το πρόσθετο πεδίο εφαρμογής, αν και ανταποκρίθηκε ποικιλοτρόπως, δεν αποτελούσε πρόβλημα για τους επαγγελματίες του εσωτερικού ελέγχου, εφόσον δεν εγκατέλειπαν τον παραδοσιακό τους ρόλο στον τομέα του εσωτερικού ελέγχου. Ο Gramling (2004) διαπίστωσε επίσης ότι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διακυβέρνηση ήταν γύρω- ακόμη και ο εσωτερικός έλεγχος χρησίμευε ως πόρος για τους άλλους τρεις πυλώνες διακυβέρνησης εντός της επιχείρησης. Ωστόσο, ο Paape

(2003) διαπίστωσε ότι δεν έχουν όλοι οι CAEs επίγνωση του ρόλου τους στη διακυβέρνηση και δεν έχουν επαρκή γνώση των κανονισμών στον τομέα αυτό.

Ενισχύοντας τα ευρήματα του Gramling, ο εσωτερικός έλεγχος, μαζί με τους εξωτερικούς ελεγκτές, έγινε βασικός πόρος για τις επιτροπές ελέγχου στη συμβολή της καλύτερης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, στη μείωση της διαχείρισης των κερδών, στην πρόληψη της απάτης στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και στην πρόληψη των παραπτώματων της διοίκησης. Παρ' όλα αυτά, το μοτίβο σχέσεων των τεσσάρων πυλώνων της διακυβέρνησης (επιτροπή ελέγχου, διοίκηση, εξωτερικός ελεγκτής και εσωτερικός ελεγκτής) παρουσιάζει τρωτά σημεία όταν τα συμφέροντα γίνονται ασύμμετρα. Η διπλή γραμμή αναφοράς από τον εσωτερικό έλεγχο προς την ανώτερη διοίκηση και την επιτροπή ελέγχου σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να θέσει τον εσωτερικό έλεγχο σε διλημματική κατάσταση, εάν θα τείνει να είναι βοηθός της διοίκησης ή προστάτης προς όφελος της επιτροπής ελέγχου. Η θέση τότε γίνεται μία επιλογή, αν η επιτροπή ελέγχου και η διοίκηση θα αναθέσουν τον εσωτερικό έλεγχο σε εξωτερικούς συνεργάτες. Αν και η εξωτερική ανάθεση του εσωτερικού ελέγχου θα επιφέρει επίσης τη δική της πολυπλοκότητα όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του, αυτή σχετίζεται με τον πάροχό του, είτε πρόκειται για εξωτερικό ελεγκτή είτε για άλλον εκτός του εξωτερικού ελεγκτή.

Η μεγαλύτερη προσοχή σε παγκόσμια ζητήματα όπως η βιωσιμότητα, η κλιματική αλλαγή και η κοινωνική ασφάλεια ενθαρρύνει την έρευνα για τη διακυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου, στο πλαίσιο της θεωρίας των ενδιαφερομένων μερών. Ο Trotman (2015) είδε τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου να αρχίζει να αναδύεται για τον τομέα της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης. Ομοίως, ο Soh (2015) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να αναλάβει άμεσα σημαντικό ρόλο σε θέματα ESG. Από το τέλος της δεκαετίας του 1999 και τις αρχές της δεκαετίας του 2000, ορισμένοι ερευνητές θεωρούν τη διαχείριση κινδύνου ως αλλαγή παραδείγματος και περαιτέρω ανάπτυξη του εσωτερικού ελέγχου. Οι ρυθμιστικές αρχές και οι φορείς θέσπισης προτύπων θεωρούν επίσης ότι πρόκειται για μια σύγκλιση μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της διαχείρισης κινδύνων. Η COSO (The Committee of Sponsoring Organizations), μεταξύ άλλων, γέννησε ένα πλαίσιο ERM που περιλαμβάνει κυρίως στοιχεία και αρχές του εσωτερικού ελέγχου (COSO, 2004). Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι επαγγελματίες του εσωτερικού ελέγχου δεν αμφισβητούν το πρόσθετο πεδίο εφαρμογής αυτής της διαχείρισης κινδύνων, εφόσον δεν εγκαταλείπονται οι παραδοσιακοί ρόλοι του εσωτερικού ελέγχου. Ως νέος ρόλος, πολλοί αναφέρουν διαφορές

στην πρακτική σε διάφορες περιοχές. Στις ΗΠΑ, ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση κινδύνων δεν διαφέρει πολύ από τον ρόλο του στον εσωτερικό έλεγχο, ιδίως στο πλαίσιο των βελτιώσεων του εσωτερικού ελέγχου που διέπονται από τον νόμο Sarbanes Oxley. Εν τω μεταξύ, στην ΕΕ, και πιο συγκεκριμένα στο Βέλγιο, οι εσωτερικοί έλεγχοι αξιολογούν τη διαχείριση κινδύνων για να βρουν αδυναμίες και να τις ενισχύσουν σε ένα πιο ισχυρό και επίσημο σύστημα.

Ο ρόλος αυτός συνάδει με τις προσδοκίες των ανώτερων στελεχών, τα οποία αναμένουν από τον εσωτερικό έλεγχο έναν πιο υποστηρικτικό ρόλο στη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων. Την ίδια προσδοκία έχει και η επιτροπή ελέγχου, να αποκτήσει ένα επίπεδο άνεσης από τον εσωτερικό έλεγχο για να διασφαλίσει ότι η εταιρεία έχει μετριάσει επαρκώς τον κίνδυνο. Ενώ η ανώτερη διοίκηση και οι επιτροπές ελέγχου αναμένουν έναν πιο σημαντικό ρόλο στη διαχείριση των κινδύνων, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να δώσει προσοχή στην απειλή πιθανής υποβάθμισης της αντικειμενικότητας. Η υψηλή εμπλοκή στη ΔΑΚ έχει αποδειχθεί ότι προκαλεί στον εσωτερικό έλεγχο λιγότερες πιθανότητες να αναφέρει αδυναμίες στη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων στην επιτροπή ελέγχου. Σύμφωνα με αυτό, οι εσωτερικοί ελεγκτές αντιλαμβάνονται προσωπικές απειλές όταν αναφέρουν θέματα που σχετίζονται με υψηλά επίπεδα κινδύνου απάτης απευθείας στην επιτροπή ελέγχου, σε σύγκριση με τη διοίκηση. Η αντίληψη αυτή προκαλεί στους εσωτερικούς ελεγκτές να μειώσουν το επίπεδο αξιολόγησης του κινδύνου. Η μειωμένη προθυμία αναφοράς και η πολύ χαμηλή εκτίμηση κινδύνου θέτουν σε κίνδυνο τη θέση του εσωτερικού ελέγχου στον έλεγχο του κινδύνου απάτης. Επειδή ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος καθίσταται πυλώνας στην πρόληψη, ανίχνευση και αναφορά του κινδύνου απάτης, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου λογιστικής απάτης.

Με την ανάπτυξη των επιχειρήσεων που οδηγεί όλο και περισσότερο στον ψηφιακό κόσμο, ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση κινδύνων τα τελευταία χρόνια έχει επίσης εξελιχθεί προς τον κίνδυνο ΤΠ, ιδίως την ασφάλεια ΤΠ στον κόσμο του κυβερνοχώρου, τόσο σε συμβουλευτικές όσο και σε δραστηριότητες διασφάλισης. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στον εσωτερικό έλεγχο σε αντίθεση με τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση κινδύνων, ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στον εσωτερικό έλεγχο είναι αρκετά ώριμος. Παρ' όλα αυτά, το ενδιαφέρον των ερευνητών για την εμβάθυνση των γνώσεων σε αυτόν τον ρόλο εξακολουθεί να είναι σχετικά υψηλό. Παρόλα αυτά, η έρευνα σχετικά με το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στον εσωτερικό έλεγχο επικεντρώνεται περισσότερο στον εσωτερικό έλεγχο για σκοπούς χρηματοοικονομικής αναφοράς (Christ et al., 2015).

Ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου

Το θεμελιώδες ερώτημα πριν από την αμφισβήτηση του ρόλου της εσωτερικής επιθεώρησης στο GRC είναι: "βλέπει η εταιρεία την ανάγκη για εσωτερικό έλεγχο;". Στην πραγματικότητα, δεν απαιτούν όλες οι ρυθμιστικές αρχές από τις δημόσιες εταιρείες να διαθέτουν τον εσωτερικό έλεγχο. Σε χώρες ή περιοχές όπου η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου δεν είναι υποχρεωτική, για παράδειγμα στην ΕΕ, δεν διαθέτουν όλες οι εταιρείες εσωτερικό έλεγχο (Paape et al., 2003). Η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να γίνεται εσωτερικά ή εξωτερικά. Η εξωτερική ανάθεση του εσωτερικού ελέγχου, ιδίως σε εξωτερικούς ελεγκτές για τις συνήθεις δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να οδηγήσει σε επιπλοκές στη διακυβέρνηση (Abbott et al., 2007). Ο νόμος Sarbanes Oxley Act απαγορεύει αυτή την πρακτική, αλλά αντίθετα, ο Pwitt μπορεί να επισημάνει ότι η ανάθεση των δραστηριοτήτων ρουτίνας του εσωτερικού ελέγχου σε ΕΑ μειώνει τον λογιστικό κίνδυνο (Pwitt et al., 2012). Παρόλο που η περισσότερη βιβλιογραφία δείχνει την επίδραση της ύπαρξης του εσωτερικού ελέγχου στην GRC, όπως περιγράφεται περαιτέρω παρακάτω, ορισμένες παρουσιάζουν μικτά ερευνητικά αποτελέσματα. Ο Goodwin-Stewart έλαβε το αποτέλεσμα ότι η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου δεν σχετίζεται σημαντικά με την ισχύ της διακυβέρνησης, αν και σχετίζεται σημαντικά με την εφαρμογή της διαχείρισης κινδύνων (Goodwin-Stewart & Kent, 2006). Με μικτά αποτελέσματα και την ανάγκη επικαιροποίησης της υιοθέτησης της ύπαρξης του εσωτερικού ελέγχου σε παγκόσμιο επίπεδο, το θέμα αυτό εξακολουθεί να αναπτύσσεται.

Ποιότητα εσωτερικού ελέγχου

Ο Gramling (2004) κατέληξε το 2003 στο συμπέρασμα ότι η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου είναι ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση του ρόλου της ΔΑ στη διακυβέρνηση. Η μελέτη μας το ενισχύει αυτό από τη βιβλιογραφία που εξελίχθηκε τις επόμενες δύο δεκαετίες. Η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί προϋπόθεση για να είναι σε θέση να παρέχει υψηλό επίπεδο άνεσης στην επιτροπή ελέγχου, μειώνεται η διαχείριση των κερδών, μειώνεται το διοικητικό παράπτωμα και αυξάνεται η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου (Oussii & Boulila Taktak, 2018). Έχουν συζητηθεί πολλές διαστάσεις της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου, τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από την πλευρά της ζήτησης. Τα αποτελέσματα της μελέτης ήταν σχετικά σταθερά, οπότε αξιολογούμε το θέμα αυτό ως ώριμο.

Ανεξαρτησία & αντικειμενικότητα του εσωτερικού ελέγχου

Μία από τις βασικές πτυχές που διακρίνουν τον εσωτερικό έλεγχο από άλλες δραστηριότητες ή λειτουργίες εντός του οργανισμού είναι η φύση του να είναι οργανωτικά ανεξάρτητος και προσωπικά αντικειμενικός.

Στο πλαίσιο του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου στο GRC, είναι ζωτικής σημασίας να εξεταστεί κατά πόσον ο ρόλος αυτός θα παγίδευε τον εσωτερικό έλεγχο σε μια όχι ιδανική κατάσταση. Στο ρόλο του βοηθού της διακυβέρνησης (Roussy, 2013), όπου ο εσωτερικός έλεγχος πιθανώς θα ενεργεί ως εταίρος της διοίκησης, θα απειληθεί ενδεχομένως η ανεξαρτησία και η αντικειμενικότητά του. Ο Christopher ανακαλύπτει επίσης αυτή την απειλή όταν ο εσωτερικός έλεγχος γίνεται σκαλοπάτι διοικητικής καριέρας και όταν οργανωτικά, ο προϋπολογισμός του εσωτερικού ελέγχου εγκρίνεται από τον οικονομικό διευθυντή ή τον διευθύνοντα σύμβουλο. Η ανεξαρτησία και η αντικειμενικότητα είναι ολοένα και πιο δύσκολη στο ρόλο της διακυβέρνησης του εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος έχει διπλή αναφορά στην ανώτερη διοίκηση και στις επιτροπές ελέγχου για την αναφορά της αξιολόγησης του κινδύνου απάτης. Σε περιπτώσεις όπου ο εσωτερικός έλεγχος εμπλέκεται στη ΔΑΔ και πρέπει να αναφέρει τους κινδύνους απάτης, ο εσωτερικός έλεγχος τείνει να μειώνει το επίπεδο αξιολόγησης του κινδύνου του. Δεδομένου ότι ο νέος ορισμός του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει τη συμβουλευτική ως δραστηριότητα εκτός της διασφάλισης, η πιθανή υποβάθμιση της ανεξαρτησίας και της αντικειμενικότητας συνεχίζει να αμφισβητείται. Έκτοτε, έχουν διεξαχθεί διάφορες έρευνες για το θέμα αυτό με ανάμεικτα αποτελέσματα.

Εταίροι του εσωτερικού ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος, μαζί με τους εξωτερικούς ελεγκτές, τις επιτροπές ελέγχου και την ανώτερη διοίκηση, είναι γνωστός ως ο ακρογωνιαίος λίθος της διακυβέρνησης. Τα τρία μέρη του εσωτερικού ελέγχου είναι επίσης στην πραγματικότητα δικαιούχοι του εσωτερικού ελέγχου. Η θετική αλληλεπίδραση των τεσσάρων ακρογωνιαίων λίθων έχει επίσης αποδειχθεί ότι ενισχύει την GRC μιας εταιρείας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ποιότητας των εκθέσεων. Παρ' όλα αυτά, η επιστημονική βιβλιογραφία δεν έχει αποτυπώσει την πρακτική που έχει εξελιχθεί από το 2009 στους ακρογωνιαίους λίθους διακυβέρνησης. Από το 2009, η FERMA και η ECIA έχουν δρομολογήσει το μοντέλο διακυβέρνησης τριών γραμμών άμυνας. Πολλοί φορείς θέσπισης προτύπων υιοθέτησαν γρήγορα αυτό το μοντέλο σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής της Βασιλείας και της παγκόσμιας ΠΑ. Με αυτό το μοντέλο, οι ακρογωνιαίοι λίθοι στο GRC δεν είναι πλέον μόνο η ανώτερη διοίκηση, η επιτροπή ελέγχου, ο εξωτερικός ελεγκτής και ο εσωτερικός ελεγκτής, αλλά

συνδυάζονται με τη διοίκηση γραμμής ως πρώτη γραμμή και τη διαχείριση κινδύνου ή τη λειτουργία συμμόρφωσης ως δεύτερη γραμμή. Στην τρίτη γραμμή βρίσκονται οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί ελεγκτές. Η μελέτη σχετικά με τις τρεις γραμμές άμυνας ή τη συνδυασμένη διασφάλιση και των τριών γραμμών είναι αρκετά μεγάλη, αλλά δεν έχει υπάρξει καμία μελέτη που να έχει σημαντικό αποτέλεσμα.

3^ο Κεφάλαιο: Ο Εσωτερικός Ελεγκτής

3.1. Εφαρμογή Εσωτερικού Ελέγχου

Ο νόμος 4795/2021, άρθ. 4, αναφέρει ότι ο εσωτερικός έλεγχος απαρτίζει τους ελέγχους και τις διαδικασίες ενός δημόσιου φορέα, εξασφαλίζοντας εύλογη διαπίστευση στον φορέα για την επίτευξη των σκοπών του αναφορικά με τη νομιμότητα, την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών εκθέσεων και την λειτουργική του απόδοση.

Ακόμη, σύμφωνα με την αναφορά του ΟΟΣΑ, οι ελεγκτικές δικλίδες, επιτρέπουν στα ιεραρχικά ανώτερα στελέχη των οργανισμών αλλά και στα στελέχη του, να προλαμβάνουν πιθανές αδυναμίες, όπως λόγω χάρη την εσφαλμένη διαχείριση των οικονομικών πόρων. Τα είδη των ελεγκτικών δικλίδων παρουσιάζονται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα:

Διάγραμμα 1: Κατηγορίες Δικλίδων Εσωτερικού Ελέγχου

Πηγή: OECD, 2018

Αναφορικά με την ερμηνεία των ελεγκτικών δικλίδων, το προληπτικό ύφος, αποσκοπεί στην πρόληψη της επέλευσης μιας απειλής, η αναζήτηση σχετίζεται με την πιθανότητα εμφάνισης μιας απειλής και οι δικλίδες διόρθωσης προλαμβάνουν εσφαλμένες ενέργειες της Διοίκησης. (www.oecd.org). Η διοίκηση δύναται να αξιοποιήσει τις δικλίδες του εσωτερικού ελέγχου, για να επιτύχει τους στόχους που είχε θέσει εξ αρχής, σύμφωνα με τον πίνακα παρακάτω:

Πίνακας 1: Η σημασία των Κυβερνητικών Ελεγκτικών Δικλίδων Ελέγχου που θέτει

Οι δικλίδες της διοίκησης επιτρέπουν	Οι δικλίδες της διοίκησης προστατεύουν
<ul style="list-style-type: none"> • Χρηστή δημόσια διοίκηση • Λειτουργική προβλεψιμότητα • Ανθεκτικότητα • Καλή σχέση κόστους-ωφέλειας • Καλή διακυβέρνηση • Συλλογική και ατομική ηγεσία • Εμπιστοσύνη εκ μέρους της κοινωνίας και των υπαλλήλων 	<ul style="list-style-type: none"> • Από ανεπιθύμητες εκπλήξεις • Από την ύπαρξη δαπανηρών κενών και επικαλύψεων • Από προσέλκυση δυσάρεστης προσοχής από τα ΜΜΕ

Πηγή: Γιαννάκης, 2018

Στόχος της λειτουργίας και της ύπαρξης του εσωτερικού ελέγχου είναι η επίτευξη των στόχων, η σωστή διαχείριση και η αποτελεσματικότητα της επιχείρησης.

Με τη διαχείριση των κινδύνων ελέγχονται και αξιολογούνται τα δυνητικά συμβάντα, τα οποία πρέπει να αντιμετωπίσει η δημόσια υπηρεσία. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα εργαλείο βελτίωσης των επιδόσεων. (Γιαννάκης, 2018).

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια συστηματική, ανεξάρτητη και αντικειμενική διαδικασία αξιολόγησης που αξιολογεί τις δραστηριότητες, τους ελέγχους και τις διαδικασίες ενός οργανισμού. Στόχος του είναι η παροχή υπηρεσιών διασφάλισης και συμβουλευτικής για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, ελέγχου και διακυβέρνησης (Graham, 2008).

Οι εσωτερικοί έλεγχοι εφαρμόζονται συνήθως σε διάφορους κλάδους, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων, των κυβερνητικών οργανισμών, των μη κερδοσκοπικών φορέων και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η εφαρμογή τους είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς, τον εντοπισμό τομέων βελτίωσης και τη βελτίωση της συνολικής οργανωτικής απόδοσης.

Οι εσωτερικοί έλεγχοι εφαρμόζονται ευρέως στις επιχειρήσεις σε διάφορους κλάδους. Βοηθούν στην αξιολόγηση των οικονομικών ελέγχων, των λειτουργικών διαδικασιών και της συμμόρφωσης με τις εσωτερικές πολιτικές και τους εξωτερικούς κανονισμούς. Οι εσωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν τις οικονομικές καταστάσεις, αξιολογούν τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, εντοπίζουν πιθανούς κινδύνους και παρέχουν συστάσεις για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας (Singleton & Singleton, 2010).

Οι εσωτερικοί έλεγχοι διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διασφάλιση της λογοδοσίας και της διαφάνειας στους κυβερνητικούς οργανισμούς. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών του δημόσιου τομέα, τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς και τη διασφάλιση των δημόσιων πόρων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές σε κυβερνητικούς οργανισμούς επικεντρώνονται σε τομείς όπως οι διαδικασίες προμηθειών, ο προϋπολογισμός και η αξιολόγηση προγραμμάτων (Brink, 2013).

Οι εσωτερικοί έλεγχοι είναι πολύτιμοι σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς για την αξιολόγηση της οικονομικής διαχείρισης, της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις επιχορήγησης και της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών ελέγχων. Αυτοί οι έλεγχοι συμβάλλουν στη διασφάλιση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και αποδεικνύουν τη λογοδοσία προς τους δωρητές, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους ρυθμιστικούς φορείς (Young & LeClair, 2015).

Οι εσωτερικοί έλεγχοι είναι επίσης υψίστης σημασίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα για την αξιολόγηση της επάρκειας της διαχείρισης κινδύνων, της συμμόρφωσης με τους τραπεζικούς κανονισμούς και της ακεραιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές επικεντρώνονται σε τομείς όπως η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων, ο εσωτερικός έλεγχος των χρηματοοικονομικών διαδικασιών και η τήρηση των μέτρων κατά του ξεπλύματος χρήματος και της απάτης (Mihret & Yismaw, 2007).

Οι εσωτερικοί έλεγχοι διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο και στους οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς υγειονομικής περίθαλψης, την προστασία της ιδιωτικής ζωής των δεδομένων των ασθενών και την αποτελεσματικότητα των κλινικών και επιχειρησιακών διαδικασιών. Οι εσωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν τομείς όπως οι πρακτικές τιμολόγησης και κωδικοποίησης, η διαχείριση αποθεμάτων και τα πρωτόκολλα ασφάλειας των ασθενών (Kovner & Knickman, 2015).

3.2. Τύποι

Οι εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε διάφορους τύπους με βάση την εστίαση και το πεδίο εφαρμογής τους. Ορισμένοι συνήθεις τύποι εσωτερικών ελέγχων περιλαμβάνουν οικονομικούς ελέγχους, λειτουργικούς ελέγχους, ελέγχους συμμόρφωσης και ελέγχους τεχνολογίας πληροφοριών. Κάθε τύπος εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό και εξετάζει διαφορετικές πτυχές των λειτουργιών ενός οργανισμού.

- Προϋποθέσεις αποτελεσματικότητας

Για να είναι αποτελεσματική μια λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, πρέπει να υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές περιλαμβάνουν οργανωτική ανεξαρτησία, επαρκείς πόρους, ικανούς και καταρτισμένους εσωτερικούς ελεγκτές, σαφείς στόχους ελέγχου, αποτελεσματική επικοινωνία, συνεργασία και υποστήριξη από την ανώτατη διοίκηση. Αυτοί οι παράγοντες διασφαλίζουν ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν να διεξάγονται αντικειμενικά και να συνεισφέρουν αξία στον οργανισμό.

- Συστήματα εσωτερικού ελέγχου

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου είναι διεργασίες, πολιτικές και διαδικασίες που εφαρμόζονται από έναν οργανισμό για τη διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων, τη διασφάλιση της αξιοπιστίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την προώθηση της συμμόρφωσης με νόμους και κανονισμούς. Οι εσωτερικοί έλεγχοι διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας αυτών των συστημάτων ελέγχου και στον εντοπισμό τυχόν αδυναμιών ή κενών που μπορεί να υπάρχουν.

Για να είναι αποτελεσματική, η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να έχει ανεξαρτησία από τους τομείς που ελέγχει. Αυτή η ανεξαρτησία επιτρέπει στους εσωτερικούς ελεγκτές να αξιολογούν αντικειμενικά τους κινδύνους, τους ελέγχους και τις διαδικασίες χωρίς αθέμιτη επιρροή ή προκατάληψη. Η ανεξαρτησία μπορεί να επιτευχθεί μέσω της δομής αναφοράς της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, όπως η ύπαρξη άμεσης γραμμής αναφοράς στην επιτροπή ελέγχου ή στα υψηλότερα επίπεδα της διοίκησης (Gramling et al., 2016).

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να διαθέτει επαρκείς πόρους, συμπεριλαμβανομένου του προϋπολογισμού, του προσωπικού και της τεχνολογίας, ώστε να εκπληρώνει αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές της. Οι επαρκείς πόροι επιτρέπουν στους εσωτερικούς ελεγκτές να διενεργούν εμπεριστατωμένους και έγκαιρους ελέγχους, να

αντιμετωπίζουν τους αναδυόμενους κινδύνους και να εφαρμόζουν τις κατάλληλες ελεγκτικές μεθοδολογίες και εργαλεία (Sawyer, 2016).

Η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου βασίζεται στην ύπαρξη εξειδικευμένων και καταρτισμένων εσωτερικών ελεγκτών.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα, πιστοποιήσεις και τεχνογνωσία σε τομείς όπως ο έλεγχος, η διαχείριση κινδύνων και οι σχετικές γνώσεις για συγκεκριμένο κλάδο. Τα προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης και κατάρτισης βοηθούν τους εσωτερικούς ελεγκτές να ενισχύσουν τις ικανότητές τους.

Οι σαφώς καθορισμένοι στόχοι ελέγχου είναι ουσιώδεις για την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων. Οι σαφείς στόχοι καθοδηγούν την ομάδα εσωτερικού ελέγχου στον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής του ελέγχου, στη διενέργεια των σχετικών δοκιμών και διαδικασιών και στην εστίαση σε σημαντικούς τομείς. Οι σαφείς στόχοι ελέγχου διασφαλίζουν ότι το ελεγκτικό έργο ευθυγραμμίζεται με τους στόχους του οργανισμού και παρέχει γνώσεις προστιθέμενης αξίας (Gramling et al., 2016).

- Σκοπός των συστημάτων

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου εξυπηρετούν διάφορους σκοπούς σε έναν οργανισμό. Συμβάλλουν στον μετριασμό των κινδύνων, στην πρόληψη της απάτης και των σφαλμάτων, στη διασφάλιση της ακρίβειας των χρηματοοικονομικών πληροφοριών, στην προώθηση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας και στην παροχή μιας βάσης για τη λήψη αξιόπιστων αποφάσεων. Οι αποτελεσματικοί εσωτερικοί έλεγχοι συμβάλλουν στην αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας αυτών των συστημάτων για την επίτευξη των σκοπών τους.

Ένας από τους πρωταρχικούς σκοπούς των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου είναι ο μετριασμός των κινδύνων σε έναν οργανισμό. Οι εσωτερικοί έλεγχοι βοηθούν στον εντοπισμό, την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την επίτευξη των στόχων του οργανισμού. Με την εφαρμογή δραστηριοτήτων ελέγχου, όπως ο διαχωρισμός των καθηκόντων, οι διαδικασίες έγκρισης και οι φυσικές διασφαλίσεις, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου στοχεύουν στη μείωση της πιθανότητας και του αντίκτυπου των κινδύνων (Cosserat & Rodda, 2009).

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διασφάλιση της αξιοπιστίας και της ακρίβειας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Με την εφαρμογή

δραστηριοτήτων ελέγχου που σχετίζονται με τις χρηματοοικονομικές διαδικασίες, όπως η καταγραφή, η συμφωνία και η αναφορά των συναλλαγών, οι οργανισμοί μπορούν να παρέχουν στους ενδιαφερόμενους εμπιστοσύνη στην ακεραιότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλουν στην πρόληψη και τον εντοπισμό σφαλμάτων, ανακρίβειών και δόλιων δραστηριοτήτων, ενισχύοντας την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων (Arens et al., 2013).

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου αποσκοπούν στην προώθηση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας σε έναν οργανισμό.

Με τη θέσπιση πολιτικών διαδικασιών και κατευθυντήριων γραμμών, οι εσωτερικοί έλεγχοι συμβάλλουν στον εξορθολογισμό των λειτουργιών, στη διασφάλιση της συνέπειας και στη βελτιστοποίηση της χρήσης των πόρων. Τα καλά σχεδιασμένα συστήματα ελέγχου μπορούν να μειώσουν τον πλεονασμό, να εξαλείψουν τις αναποτελεσματικότητες και να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών, οδηγώντας σε εξοικονόμηση κόστους και αύξηση της παραγωγικότητας (Brink, 2013).

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου βοηθούν τους οργανισμούς να συμμορφώνονται με τους ισχύοντες νόμους, τους κανονισμούς και τα πρότυπα του κλάδου. Με την εφαρμογή δραστηριοτήτων ελέγχου που παρακολουθούν και επιβάλλουν τη συμμόρφωση, οι οργανισμοί μπορούν να μετριάσουν τον κίνδυνο μη συμμόρφωσης, νομικών κυρώσεων και ζημιών στη φήμη. Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου βοηθούν επίσης στην καθιέρωση μιας ηθικής κουλτούρας και στην προώθηση της τήρησης των εσωτερικών πολιτικών και διαδικασιών (Graham & Smart, 2011).

Εξασφαλίζοντας τη διαθεσιμότητα και την ακρίβεια των σχετικών δεδομένων, οι εσωτερικοί έλεγχοι επιτρέπουν στη διοίκηση να λαμβάνει καλά ενημερωμένες αποφάσεις με βάση αξιόπιστες πληροφορίες. Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου διευκολύνουν επίσης την παρακολούθηση και τη μέτρηση της απόδοσης, επιτρέποντας στη διοίκηση να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών και των πρωτοβουλιών (Sawyer, 2016).

Τα αποτελεσματικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου βοηθούν τους οργανισμούς να επιτύχουν τους στόχους τους, να διαχειριστούν τους κινδύνους και να ενισχύσουν τη συνολική απόδοση. Αντιμετωπίζοντας τους προαναφερθέντες σκοπούς, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου παρέχουν ένα πλαίσιο για αξιόπιστη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, λειτουργική αποτελεσματικότητα, συμμόρφωση και τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων.

- Επαγγελματική κατάρτιση εσωτερικών ελεγκτών

Η επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την ανάπτυξη των εσωτερικών ελεγκτών. Περιλαμβάνει την απόκτηση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική εκτέλεση των ελεγκτικών αναθέσεων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές συνήθως επιδιώκουν σχετικές πιστοποιήσεις, όπως το Certified Internal Auditor (CIA), για να αποδείξουν την εξειδίκευσή τους σε τομείς όπως ο εσωτερικός έλεγχος, η διαχείριση κινδύνων και η διακυβέρνηση.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές υποβάλλονται σε ολοκληρωμένα προγράμματα κατάρτισης που καλύπτουν θέματα όπως οι μεθοδολογίες ελέγχου, οι τεχνικές αξιολόγησης κινδύνων, η αξιολόγηση των ελέγχων, η ανάλυση δεδομένων και οι δεοντολογικές εκτιμήσεις. Τα εν λόγω προγράμματα κατάρτισης μπορεί να προσφέρονται από επαγγελματικές οργανώσεις, ακαδημαϊκά ιδρύματα ή τμήματα εσωτερικού ελέγχου εντός των οργανισμών.

Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη είναι επίσης απαραίτητη για τους εσωτερικούς ελεγκτές ώστε να παραμένουν ενήμεροι για τις αναδυόμενες τάσεις, τους κανονισμούς και τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα. Αυτό περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά σεμινάρια, την παρακολούθηση συνεδρίων και την ενασχόληση με την αυτοεκπαίδευση για την ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους (Arens et al., 2013).

Οι επαγγελματικές πιστοποιήσεις αναγνωρίζονται ευρέως ως ένας τρόπος επίδειξης τεχνογνωσίας και επάρκειας στον εσωτερικό έλεγχο. Η ονομασία Certified Internal Auditor (CIA), που προσφέρεται από το Institute of Internal Auditors (IIA), είναι μία από τις πιο αναγνωρισμένες παγκοσμίως πιστοποιήσεις για τους εσωτερικούς ελεγκτές. Το πρόγραμμα CIA καλύπτει διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των βασικών αρχών του εσωτερικού ελέγχου, της διαχείρισης κινδύνων, της διακυβέρνησης και του εσωτερικού ελέγχου. Η απόκτηση μιας πιστοποίησης όπως η CIA αποδεικνύει τη δέσμευση για επαγγελματική ανάπτυξη και ενισχύει την αξιοπιστία των εσωτερικών ελεγκτών.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να συμμετέχουν σε προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης που προσφέρονται από κλαδικές ενώσεις, εταιρείες συμβούλων ή εκπαιδευτικά ιδρύματα. Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως τεχνικές ελέγχου, διαχείριση κινδύνων, ανάλυση δεδομένων, ανίχνευση απάτης και αναδυόμενες τάσεις στο επάγγελμα. Τα προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης παρέχουν ευκαιρίες για την ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων, τη δικτύωση με συναδέλφους και την ενημέρωση σχετικά με τις τρέχουσες πρακτικές και τις κανονιστικές απαιτήσεις (Pickett & Pickett, 2019).

Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα προσφέρουν προγράμματα σπουδών, όπως πτυχία bachelor ή master στη λογιστική, τα χρηματοοικονομικά ή τη διοίκηση επιχειρήσεων, τα οποία παρέχουν στέρεες βάσεις για μια καριέρα στον εσωτερικό έλεγχο. Τα προγράμματα αυτά συχνά περιλαμβάνουν μαθήματα που καλύπτουν τις αρχές του ελέγχου, τα πλαίσια εσωτερικού ελέγχου, τη διαχείριση κινδύνων και τη δεοντολογία. Οι απόφοιτοι τέτοιων προγραμμάτων μπορεί να έχουν μια ισχυρή θεωρητική κατανόηση των εννοιών του ελέγχου και μπορούν να ενισχύσουν περαιτέρω τις πρακτικές τους δεξιότητες μέσω επαγγελματικών πιστοποιήσεων και κατάρτισης στην εργασία (Arens et al., 2013).

Οι εσωτερικοί ελεγκτές αποκτούν πολύτιμη εμπειρία μέσω της εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας, όπου εργάζονται δίπλα σε έμπειρους ελεγκτές και μαθαίνουν πρακτικές δεξιότητες και τεχνικές. Η εκπαίδευση στο χώρο εργασίας παρέχει έκθεση σε διάφορες ελεγκτικές εργασίες, επιτρέπει στους εσωτερικούς ελεγκτές να αναπτύξουν ικανότητες κριτικής σκέψης και παρέχει ευκαιρίες εφαρμογής των θεωρητικών γνώσεων σε πραγματικά σενάρια. Τα τμήματα εσωτερικού ελέγχου μπορεί να διαθέτουν δομημένα προγράμματα κατάρτισης ή ρυθμίσεις καθοδήγησης για τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εσωτερικών ελεγκτών (Sawyer, 2016).

Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη είναι απαραίτητη για τους εσωτερικούς ελεγκτές ώστε να παραμένουν ενήμεροι με τα εξελισσόμενα πρότυπα, τις τεχνολογίες και τις κανονιστικές απαιτήσεις. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η επαγγελματική κατάρτιση και ανάπτυξη θα πρέπει να προσαρμόζεται στις συγκεκριμένες ανάγκες και απαιτήσεις του οργανισμού, του κλάδου και των ατομικών στόχων σταδιοδρομίας.

- Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελεγκτή

Ο κώδικας δεοντολογίας είναι ένα σύνολο ηθικών αρχών και κατευθυντήριων γραμμών που διέπουν τη συμπεριφορά και την επαγγελματική συμπεριφορά των εσωτερικών ελεγκτών. Περιγράφει τα αναμενόμενα πρότυπα ακεραιότητας, αντικειμενικότητας, εμπιστευτικότητας, επάρκειας και επαγγελματικής συμπεριφοράς που πρέπει να τηρούν οι εσωτερικοί ελεγκτές κατά την εργασία τους (Institute of Internal Auditors, 2021).

Ο κώδικας δεοντολογίας χρησιμεύει ως πλαίσιο για να διασφαλιστεί ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές διατηρούν την ανεξαρτησία τους, ενεργούν προς το συμφέρον του οργανισμού και τηρούν τα υψηλότερα δεοντολογικά πρότυπα. Παρέχει καθοδήγηση σε θέματα όπως η

σύγκρουση συμφερόντων, η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών, η επαγγελματική επάρκεια και ο επαγγελματικός σκεπτικισμός (Graham & Smart, 2011).

Η τήρηση ενός κώδικα δεοντολογίας βοηθά τους εσωτερικούς ελεγκτές να διατηρήσουν την αξιοπιστία, την ακεραιότητα και τον επαγγελματισμό τους. Οι παραβιάσεις του κώδικα δεοντολογίας μπορεί να οδηγήσουν σε ζημία της φήμης, νομικές συνέπειες και απώλεια της εμπιστοσύνης στη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

- Κώδικας ηθικής

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA) έχει θεσπίσει ένα σύνολο αρχών που καθοδηγούν το επάγγελμα του εσωτερικού ελέγχου. Οι αρχές αυτές περιλαμβάνουν την ακεραιότητα, την αντικειμενικότητα, την εμπιστευτικότητα, την επάρκεια και τη συνεχή βελτίωση. Η τήρηση αυτών των αρχών είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της αξιοπιστίας και της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου.

Η ακεραιότητα είναι θεμελιώδης αρχή του εσωτερικού ελέγχου. Οι εσωτερικοί ελεγκτές αναμένεται να είναι ειλικρινείς, αξιόπιστοι και να ενεργούν με ακεραιότητα σε όλες τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Θα πρέπει να διατηρούν την εμπιστευτικότητα, να αποφεύγουν τις συγκρούσεις συμφερόντων και να τηρούν τα υψηλότερα δεοντολογικά πρότυπα (Institute of Internal Auditors, 2021).

Η αντικειμενικότητα απαιτεί από τους εσωτερικούς ελεγκτές να προσεγγίζουν το έργο τους αμερόληπτα και χωρίς προκατάληψη. Θα πρέπει να βασίζονται στις κρίσεις και τις απόψεις τους σε αντικειμενική ανάλυση, αποδεικτικά στοιχεία και επαγγελματική κρίση. Η αντικειμενικότητα διασφαλίζει ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές παρέχουν αμερόληπτες και ανεξάρτητες εκτιμήσεις για την υποστήριξη της αποτελεσματικής λήψης αποφάσεων (Sawyer, 2016).

Η εμπιστευτικότητα είναι μια αρχή που υπογραμμίζει τη σημασία της προστασίας των ευαίσθητων πληροφοριών που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια των εντολών εσωτερικού ελέγχου.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να ασκούν διακριτική ευχέρεια και να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες αποκαλύπτονται μόνο σε εξουσιοδοτημένα άτομα σε βάση "need-to-know". Η διατήρηση της εμπιστευτικότητας συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και διατηρεί την ακεραιότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου (Gramling et al., 2016).

Η συνεχής βελτίωση είναι μια αρχή που τονίζει την ανάγκη των εσωτερικών ελεγκτών να βελτιώνουν τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τις πρακτικές τους.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να επιδιώκουν την επαγγελματική τους ανάπτυξη, να ενημερώνονται για τις αναδυόμενες τάσεις και να υιοθετούν τις βέλτιστες πρακτικές στην εργασία τους. Η συνεχής βελτίωση διασφαλίζει ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου παραμένει σχετική και πολύτιμη για τον οργανισμό (Mihret & Yismaw, 2007).

3.3. Σχεδιασμός του ελεγκτικού έργου

Ο σχεδιασμός του ελεγκτικού έργου είναι μια συστηματική διαδικασία που περιλαμβάνει τον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής, των στόχων και της προσέγγισης μιας ανάθεσης εσωτερικού ελέγχου. Αποτελεί κρίσιμο βήμα για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και αποδοτικής διενέργειας των ελέγχων.

Κατά τη φάση του σχεδιασμού, οι εσωτερικοί ελεγκτές προσδιορίζουν τους βασικούς κινδύνους και τους τομείς ελέγχου που πρέπει να αξιολογηθούν, καθορίζουν τους απαιτούμενους πόρους και αναπτύσσουν ένα λεπτομερές σχέδιο ελέγχου. Το σχέδιο αυτό περιγράφει τους στόχους του ελέγχου, το πεδίο εφαρμογής, το χρονοδιάγραμμα και τις συγκεκριμένες διαδικασίες και δοκιμές που πρέπει να εκτελεστούν.

Ο σχεδιασμός του ελεγκτικού έργου περιλαμβάνει επίσης τη διενέργεια εκτίμησης κινδύνου για τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των τομέων σημαντικού κινδύνου εντός του οργανισμού. Αυτό βοηθά τους εσωτερικούς ελεγκτές να κατανέμουν κατάλληλα τους πόρους και να εστιάζουν στους τομείς που απαιτούν τη μεγαλύτερη προσοχή.

Το σχέδιο ελέγχου θα πρέπει να βασίζεται σε ενδελεχή κατανόηση των στόχων, των διαδικασιών και του περιβάλλοντος ελέγχου του οργανισμού. Θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς και πρότυπα του κλάδου, καθώς και τυχόν ειδικές ανησυχίες ή προτεραιότητες που έχουν εντοπιστεί από τη διοίκηση ή την επιτροπή ελέγχου (Gramling et al., 2016).

3.4. Ελεγκτικές ενέργειες Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια πολυσύνθετη δραστηριότητα, η οποία σχετίζεται με την επίβλεψη όλων των οικονομικών ενεργειών που υλοποιούνται μέσα σε έναν οργανισμό. Αυτό επιτυγχάνεται με την εκτέλεση ορισμένων ενεργειών.

Ο έλεγχος των περιουσιακών πάγιων στοιχείων αποτελεί μια από τις βασικότερες ενέργειες του εσωτερικού ελέγχου, η οποία συνδράμει στη διαφύλαξη και στον προσδιορισμό της περιουσίας του οργανισμού, καθώς επίσης στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της διοίκησης. Ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο χρησιμοποιείται από μια εταιρεία για να δημιουργήσει πράγματα ή για να επενδύσει για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως ένα χρόνο ή περισσότερο, και δεν τίθεται προς πώληση.

Ειδικότερα τα περιουσιακά πάγια στοιχεία δύναται να είναι άυλα και ενσώματα. Τα πάγια ενσώματα είναι τα υλικά της εταιρίας που ενοικιάζονται σε τρίτους ή αξιοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών ή στην διαδικασία παραγωγής. Σε αντίθεση τα άυλα στοιχεία είναι εκείνα που δεν έχουν υλική υπόσταση αλλά έχουν ορισμένη αντικειμενική αξία χρήματος που προσδίδεται στην επιχείρηση στην οποία ανήκουν με στόχο την μακροχρόνια εκμετάλλευσή τους.

Κατά τον έλεγχο των πάγιων περιουσιακών στοιχείων αρχικά εξετάζεται η ύπαρξη αυτών, η ορθή καταχώρηση τους στα βιβλία του οργανισμού, η απαραίτητη αναπροσαρμογή της αξιών των ενσώματων παγίων και η τήρηση των φορολογικών προτύπων σχετικά με τα περιουσιακά πάγια στοιχεία. Επίσης, οι εσωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν τυχόν απομειώσεις που μπορεί να έχουν υποστεί τα περιουσιακά στοιχεία, την ορθή αποτύπωση στις χρηματοοικονομικές εκθέσεις και την έγκυρη παρουσίαση αυτών. Ακόμη, διασφαλίζουν τα περιουσιακά πάγια στοιχεία από πιθανές απειλές, εξετάζουν το κόστος της κτήσης και την ωφέλιμη διάρκεια ζωής τους και τέλος ελέγχουν την ορθή εφαρμογή των διοικητικών αποφάσεων.

Ένα ακόμη βασικό εργαλείο του εσωτερικού ελέγχου είναι η επίβλεψη των αποθεμάτων. Τα αποθέματα είναι τα υλικά που ανήκουν στον οργανισμό και πρόκειται να αξιοποιηθούν κατά τη χρήση έτοιμων προϊόντων ή σε εργασίες συντήρησης του οργανισμού ή να πωληθούν.

Το έργο του εσωτερικού ελεγκτή είναι η προστασία τους από κάθε είδος απειλής, ο έλεγχος για την τήρηση των διοικητικών κανονισμών, η επίβλεψη και η ορθή αποτίμηση τους ανά οικονομική χρήση.

Στις ενέργειες του ελέγχου των αποθεμάτων περιλαμβάνονται η τακτική απογραφή, η πιστοποίηση ότι το πλήθος των αποθεμάτων συμφωνεί με το πλήθος που έχει ορίσει η διοίκηση, η ασφαλιστική προστασία, οι συνθήκες διατήρησης, μέθοδοι ρευστοποίησης των αχρησιμοποίητων αποθεμάτων και τέλος η αποτίμηση σε συνδυασμό με τον έλεγχο της τήρησης των φορολογικών κανονισμών.

Κύριο εργαλείο του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ο έλεγχος απαιτήσεων και χρεογράφων. Κατά τον έλεγχο αυτό επιβλέπονται οι απαιτήσεις και τα χρεόγραφα στα λογιστικά βιβλία, εξετάζεται η τήρηση των διοικητικών αποφάσεων, διαφυλάσσεται ο οργανισμός από πιθανές επισφάλειες εκτιμώντας την πελατειακή πιστοληπτική ικανότητα και τέλος διασφαλίζεται η ασφάλεια των απαιτήσεων και των χρεογράφων από τις διάφορες απειλές.

Ο έλεγχος των χρηματικών διαθεσίμων αποτελεί ένα εξίσου λειτουργικό εργαλείο του εσωτερικού ελέγχου.

Χρηματικά διαθέσιμα νοούνται αμφοτέρωτα τα μετρητά και οι καταθέσεις καθώς επίσης οτιδήποτε δύναται να μετατραπεί σε συνάλλαγμα άμεσα με αμελητέα απώλεια της αξίας του. Ο εσωτερικός ελεγκτής επιβλέπει στα λογιστικά βιβλία τα χρηματικά διαθέσιμα, ελέγχει τη σωστή υλοποίηση των διοικητικών κανονισμών και είναι αρμόδιος για τη διαφύλαξη του εν λόγω λογαριασμού.

Κατά τη λογιστική, η καθαρή θέση αναφέρεται στη διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στο παθητικό και το ενεργητικό.

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει εάν οι εγγραφές στο λογαριασμό του μετοχικού κεφαλαίου, είναι εγκεκριμένες από το συμβούλιο της διοίκησης και έχουν καταχωρηθεί στα απαιτούμενα πρακτικά. Ακόμη, πιστοποιεί ότι υφίσταται καταμερισμός των εργασιών και ευθύνεται για την τήρηση των προβλεπόμενων λογιστικών προτύπων.

Ο έλεγχος βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων είναι μια εξίσου σημαντική ενέργεια. Μακροπρόθεσμες είναι οι υποχρεώσεις που θα εξοφληθούν μετά το τέλος της επόμενης χρήσης ενώ βραχυπρόθεσμες είναι οι υποχρεώσεις που θα εξοφληθούν έως το τέλος της επόμενης χρήσης.

Τα καθήκοντα του εσωτερικού ελεγκτή είναι ο έλεγχος του συνόλου των υποχρεώσεων προς τους φορείς του δημοσίου, ο έλεγχος εγκυρότητας της φορολογικής δήλωσης του εισοδήματος, του εισοδηματικού φόρου, του αναβαλλόμενου φόρου αλλά και αμφοτέρων των προσωρινών και εκκαθαριστικών δηλώσεων Φ.Μ.Υ. και Φ.Π.Α.. Ακόμη, ο

εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει την καταβολή των εισφορών και των φόρων εμπρόθεσμα και επαληθεύει της πιστώσεις των λογαριασμών με τα απαιτούμενα μεγέθη.

Ο έλεγχος των εσόδων αποτελεί εξίσου σημαντική ενέργεια του εσωτερικού ελέγχου.

Έσοδα νοούνται τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτάει ο οργανισμός έπειτα από παροχή υπηρεσίας ή πώληση των προϊόντων και φέρουν σαν αποτέλεσμα μεγαλύτερο επίπεδο της καθαρής θέσης του οργανισμού.

Στο λογαριασμό των εσόδων πρέπει να διενεργείται έλεγχος σε όλο το φάσμα των οικονομικών συναλλαγών, να ελέγχεται η εγκυρότητα των λογιστικών δεδομένων, να αποτυπώνονται ορθά στα λογιστικά βιβλία και να τηρούνται τα διοικητικά μέτρα που έχουν οριστεί.

Αντίστοιχη σημασία έχει ο έλεγχος του λογαριασμού των εξόδων. Τα έξοδα περιλαμβάνουν τα οργανικά έξοδα του οργανισμού και τις επιβαρύνσεις των εκτιμήσεων και των αποσβέσεων. Καθήκον του εσωτερικού ελεγκτή είναι ο έλεγχος για τον καταμερισμό της ευθύνης, ο δειγματοληπτικός έλεγχος των εντύπων προς διαπίστωση της εγκυρότητας αυτών και ο έλεγχος των λογαριασμών που φέρουν υψηλότερο ενδεχόμενο μεταποίησης των στοιχείων τους.

Ο έλεγχος των εξόδων και των αμοιβών του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί την τελευταία κατηγορία.

Σαν αμοιβή ανθρώπινου δυναμικού νοείται κάθε παροχή-πληρωμή λαμβάνοντας υπόψη τα επιδόματα που λαμβάνει ο απασχολούμενος από τον εργοδότη.

Κατά τον έλεγχο του εν λόγω λογαριασμού ο εσωτερικός ελεγκτής ευθύνεται για την εγκυρότητα των καταστάσεων μισθοδοσίας του ανθρώπινου δυναμικού, ελέγχει το συσχετισμό ανάμεσα στην εργασία που παρέχεται από τον κάθε εργαζόμενο και στο μισθό του και πιστοποιεί τις εργασιακές ώρες των απασχολούμενων. Ακόμη, αναφορικά με τις καταστάσεις μισθοδοσίας, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να έχει το σύστημα μισθοδοσίας με τέτοιο τρόπο που να μπορεί να ελέγχει τους μισθούς κάθε απασχολούμενου, την υποχρέωση για επιπλέον πληρωμές, μισθούς και την κοστολόγηση των επιπρόσθετων ωρών. Παράλληλα, πρέπει να διασφαλίζει ότι οι απασχολούμενοι δεν εμπλέκονται στον έλεγχο των ωρών απασχόλησης τους, στη διαμόρφωση του μισθού τους και στην αύξηση των αποδοχών τους. Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να ελέγχει την δραστηριότητα της λογιστικής αποτύπωσης της μισθολογικής δαπάνης.

3.5. Φύλλα Εργασίας

Τα φύλλα εργασίας απαρτίζονται από το αποδεικτικό υλικό, αποδεικτικά δεδομένα που συλλέγονται πριν και κατά τη διεξαγωγή της ελεγκτικής δραστηριότητας, για να επαληθευθούν και να πιστοποιηθούν τα ελεγκτικά συμπεράσματα. Τα φύλλα εργασίας, είναι έγγραφα με τα αντίστοιχα στοιχεία και αναφορές, σχόλια και εκτιμήσεις των θεμάτων. Πρόκειται για είδος εντύπων, πρακτικών, αποφάσεων, παραστατικών, γνωστοποιήσεων και κάθε είδος εντύπου που είναι στοιχείο απόδειξης στη φυσική του υπόσταση και αποτελεί τη βάση της θεμελίωσης του ελέγχου (Παπαστάθης, 2003).

Τα φύλλα εργασίας είναι το αποδεικτικό υλικό, στο οποίο βασίζονται τα συμπεράσματα και τα ευρήματα του ελέγχου και εξαλείφει αμφιβολίες που προκύπτουν αναφορικά με τα ευρήματα. Τα φύλλα εργασίας αποτελούνται από την επικεφαλίδα, την πηγή των στοιχείων, την ένδειξη ή περιγραφή του ελεγκτικού έργου, τα ευρήματα και τα συμπεράσματα.

Το έργο των φύλλων εργασίας υλοποιείται, εάν εμπεριέχουν το ελάχιστο δυνατό περιεχόμενο, δηλαδή με κοινή μέθοδο από όλους τους ελεγκτές του οργανισμού, για να διευκολύνεται η σύνοψη, η επίβλεψη της πληρότητας, η ταξινόμηση τους, και σε μικρό χρονικό διάστημα (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

Όλα τα αποδεικτικά στοιχεία συλλέγονται και διαχωρίζονται σε δύο τύπους φακέλων, το προσωρινό και τον μόνιμο φάκελο του ελέγχου. Η ύπαρξη του μόνιμου φακέλου είναι μείζονος σημασίας, αφού σε εκείνον εμπεριέχονται πληροφορίες και στοιχεία που ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη του. Απαρτίζεται από δεδομένα που παραμένουν σταθερά για μεγάλη χρονική περίοδο και η αναθεώρησή τους υλοποιείται στην έναρξη της λειτουργίας της Διεύθυνσης του Εσωτερικού Ελέγχου (Τσακλάγκανος, 2008).

Ο Μόνιμος Φάκελος εμπεριέχει στοιχεία για τη νομική υπόσταση του οργανισμού, τον προγραμματισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας, το οργανόγραμμα, την παρουσίαση των εργασιακών θέσεων, τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντα των στελεχών, τα εγχειρίδια και τους κανονισμούς των ενεργειών των διευθύνσεων, τα νομικά έντυπα, τα επίσημα έντυπα, τα ΦΕΚ, τις περιοδικές αναφορές των αποτελεσμάτων της χρήσης, ετήσιες αναφορές των οικονομικών καταστάσεων, αντίγραφα των ισολογισμών, ειδικές συμφωνίες

και συμβόλαια με υψηλή ελεγκτική αξία, αντίγραφα των πρακτικών των γενικών συνελεύσεων, του συμβουλίου της διοίκησης και των αποφάσεων αυτής, αντίγραφα των αποφάσεων για το εύρος υπογραφής των ανώτερων στελεχών, εξουσιοδοτήσεις των διοικητικών μελών για τα δικαιώματα υπογραφής, την τεκμηρίωση της χρήσης του λογιστικού συστήματος και πλάνο των λογαριασμών.

Ο Προσωρινός Φάκελος απαρτίζεται από όλα τα αποδεικτικά στοιχεία και τα φύλλα της εργασίας, τα οποία συλλέγονται κατά την διάρκεια των ελέγχων που πραγματοποιεί η διεύθυνση.

Ο προσωρινός φάκελος εμπεριέχει τον ετήσιο προγραμματισμό του ελέγχου, την περιγραφή του σχεδιασμού του, τον προϋπολογισμό της διεύθυνσης, τις ετήσιες απαιτήσεις για την εκτέλεση του έργου τους, τον απολογισμό ανά τρίμηνο, τις αναφορές που έχουν παρουσιαστεί στη διοίκηση, τα ζητήματα που έχουν καταγραφεί και συζητηθεί κατά τους ελέγχους, τις εκθέσεις αναφορικά με την έρευνα και την επίβλεψη του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου, τα τεκμήρια σαν αποδεικτικά στοιχεία της απασχόλησης των ελεγκτών και άρρηκτα συνδεδεμένο τμήμα της παράθεσης της γνώμης τους, αντίγραφα των λογαριασμών, ισοζυγίων, αποφάσεων και λοιπών αποδεικτικών εντύπων.

3.6. Ελεγκτικά Πορίσματα

Με το πέρας της δραστηριότητας συγκέντρωσης των δεδομένων, ξεκινά η δραστηριότητα διερεύνησης και αξιολόγησής τους, έτσι ώστε ο εσωτερικός ελεγκτής να ανακαλύψει τυχόν αδυναμίες και προβλήματα του λειτουργικού συστήματος της οντότητας. Η αξιολόγηση αυτών των ευρημάτων είναι η βασικότερη ενέργεια του ελεγκτή, αφού από εκείνη θα προκύψει στο τελικό ελεγκτικό πόρισμα, σύμφωνα με το οποίο θα λάβει η διοίκηση τις αποφάσεις που έπονται.

Συνολική επισκόπηση και ολοκλήρωση του ελέγχου

Μετά το πέρας των δοκιμασιών της άμεσης επαλήθευσης και προτού διαμορφωθεί η τελική άποψη του ελεγκτή έγκειται το στάδιο της καθολικής επισκόπησης και της αξιολόγησης της ελεγκτικής δράσης, και της ανάληψης ελεγκτικών δραστηριοτήτων γενικού περιεχομένου που απαιτούνται για την έκφραση της ελεγκτικής γνώμης.

Κατά το στάδιο της ολοκλήρωσης οι ελεγκτές μεθοδεύουν και υλοποιούν μια σειρά από ελεγκτικές ενέργειες. Οι διαδικασίες ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες, την ολοκλήρωση της ελεγκτικής δραστηριότητας και την αξιολόγηση των ελεγκτικών ευρημάτων.

Οι δραστηριότητες ολοκλήρωσης εμπεριέχουν επιπλέον άμεσες επαληθευτικές ενέργειες. Η αξιολόγηση των ελεγκτικών ευρημάτων εμπεριέχει την επιθεώρηση των φύλλων της εργασίας και του συνόλου των βοηθητικών εργασιών που πρέπει να υλοποιηθούν για την διαμόρφωση μιας αντικειμενικής ελεγκτικής γνώμης.

Η ολοκλήρωση της ελεγκτικής εργασίας περιλαμβάνει την επισκόπηση πιθανών υποχρεώσεων, την επισκόπηση των μεταγενέστερων του Ισολογισμού συμβάντων, την μελέτη για συναλλαγές ανάμεσα σε συγγενικά μέρη, την πρόβλεψη της δυνατότητας ομαλής συνέχισης της λειτουργίας της εξεταζόμενης οικονομικής οντότητας, τις διαβεβαιώσεις-παραστάσεις της Διοίκησης και τις δραστηριότητες της αναλυτικής διερεύνησης (Καζαντζής, 2006).

Η αξιολόγηση των ελεγκτικών ευρημάτων περιλαμβάνουν την κριτική επισκόπηση των εργασιακών φύλλων, την τεχνική επισκόπηση των οικονομικών αναφορών, την ενημέρωση των αρμοδίων οντοτήτων του εσωτερικού ελέγχου, την επιστολή προς τη διοίκηση της εξεταζόμενης οικονομικής οντότητας, τη σύνοψη και εξαγωγή συμπερασμάτων, καθώς επίσης την τελική εκτίμηση της ουσιαστικότητας και του ελεγκτικού κινδύνου.

3.7. Έκθεση Ελέγχου

Η έκθεση είναι το «προϊόν» και το έγγραφο μείζονος σημασίας του εσωτερικού ελέγχου. Ο σκοπός του έγκειται στην ενημέρωση της Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας των Εσόδων του Δημοσίου για την υλοποίηση και τα συμπεράσματα του ελέγχου και στην παροχή βοήθειας στους αρμόδιους του σχεδιασμού ή της λειτουργίας του συστήματος που εξετάστηκε να επιτύχουν την αναβάθμιση του. Η διαδικασία που τηρείται έως την τελική κατάθεση της έκθεσης στη Διοίκηση περιλαμβάνει μια σειρά από στάδια.

Αρχικά, συντάσσεται η προσωρινή έκθεση, υποβάλλεται στη Διεύθυνση του Εσωτερικού Ελέγχου, ακολουθεί η αξιολόγηση της, αποστέλλεται στους υπεύθυνους λειτουργίας και/ή σχεδιασμού του εξεταζόμενου συστήματος για την αποδοχή των προτάσεων και των συστάσεων, οριστικοποιείται η έκθεση με τις συμφωνηθείσες δράσεις και

υποβάλλεται στη Διοίκηση της Γενικής Γραμματείας των Εσόδων του Δημοσίου και του Υπουργείου των Οικονομικών.

Οι εκθέσεις που προκύπτουν από τον Εσωτερικό Έλεγχο είναι επιμελημένες και λεπτομερείς έρευνες. Πρόκειται για έντυπα συνθέσεως που στοχεύουν, μέσα από την αποτίμηση των λειτουργιών, να εστιάσουν στις αδυναμίες, αποτυπώνοντας στη διοίκηση την αληθινή τους εικόνα, τεκμηριωμένη, χωρίς αμφισβήτηση από τα εξεταζόμενα τμήματα.

Η έκθεση είναι ο αντικατοπτρισμός του τμήματος, αποτυπωμένη από τον εσωτερικό ελεγκτή. Από την έκθεση αξιολογείται το ίδιο το τμήμα, συνεπώς πρέπει να υφίσταται σοβαρότητα και προσοχή στη σύνταξή της. Πρόκειται για το τελικό αγαθό του ελέγχου που πληροφορεί τη διοίκηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων.

Οι εκθέσεις ταξινομούνται σε διάφορες κατηγορίες, όπως η έκθεση χωρίς χαρακτηρισμό, απόρρητη, εμπιστευτική και άκρως απόρρητη. Η ταξινόμηση είναι συνάρτηση του εξεταζόμενου της σοβαρότητας και του αντικειμένου των ευρημάτων καθώς επίσης εάν πρέπει να γνωστοποιηθούν οι αδυναμίες. Η ταξινόμηση αφορά το ποιοι είναι οι αποδέκτες του συμπεράσματος, ενώ χωρίς ταξινόμηση οι αποδέκτες δύναται να είναι και οι υπεύθυνοι των εξεταζόμενων τμημάτων (Παπαστάθης, 2003).

3.8. Ασφαλιστικές Δικλίδες

Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου απαρτίζεται από ελεγκτικές δικλίδες και μηχανισμούς που έχουν σαν στόχο την ορθή λειτουργία του οργανισμού. Ειδικότερα, οι ασφαλιστικές δικλίδες του εσωτερικού ελέγχου έχουν στόχο να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν εγκαίρως τις απειλές έναντι του οργανισμού. Οι μέθοδοι δράσης των ασφαλιστικών δικλίδων είναι κατασταλτικές, προληπτικές και οργανωτικές.

Οι κατασταλτικές δικλίδες του εσωτερικού ελέγχου σχετίζονται με την παρέμβαση του εσωτερικού ελέγχου σε πεδία που υπάρχουν αποκλίσεις από την σωστή λειτουργία του οργανισμού, αλλά και σε μέτρα που δύναται να ληφθούν για την αντιμετώπισή τους. Οι προληπτικές δικλίδες του εσωτερικού ελέγχου σχετίζονται με τον εντοπισμό σφαλμάτων σχετικά με τη σωστή λειτουργία των δραστηριοτήτων του οργανισμού. Οι οργανωτικές δικλίδες του εσωτερικού ελέγχου σχετίζονται με την κύρια οργάνωση των διαδικασιών του οργανισμού, διερευνώντας τις εσωτερικές ενέργειες της λειτουργίας σχετικά με τα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας, τους στόχους, και τους κανονισμούς ανθρώπινου δυναμικού.

Οι δικλίδες του εσωτερικού ελέγχου, για να αποφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, πρέπει να έχουν γίνει αποδεκτές και αντιληπτές από το σύνολο του ανθρωπίνου δυναμικού του οργανισμού και να χαρακτηρίζονται από εγκυρότητα, αντικειμενικότητα, πληρότητα και σαφήνεια.

Με βάση το πεδίο εφαρμογής και το εύρος του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου, οι ασφαλιστικές δικλίδες διακρίνονται σε εξειδικευμένες και γενικές.

Οι γενικές ασφαλιστικές δικλίδες ασφαλείας αφορούν τη γενική δομή οργάνωσης του οργανισμού, η οποία περιλαμβάνει ζητήματα διαμόρφωσης και εδραίωσης δραστηριοτήτων και πολιτικών που πιστοποιούν ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται στο προβλεπόμενο επίπεδο της ευθύνης, υλοποιούνται και τηρούνται με συνέπεια από ολόκληρο τον οργανισμό, καθώς και ζητήματα στελέχωσης και μεθόδους καταμερισμού των ευθυνών.

Η οργανωτική δομή θα είναι η πρόβλεψη, εάν συμπεριληφθεί η φύση και το μέγεθος των επιμέρους ενεργειών του οργανισμού, όλοι οι απασχολούμενοι είναι υπόλογοι για τις ενέργειες τους, τα δικαιώματα, οι ευθύνες και οι υποχρεώσεις κάθε στελέχους πρέπει να έχουν προσδιοριστεί με σαφήνεια και οι αρμοδιότητες να επιμερίζονται με τρόπο που να μην αποδίδεται σε ένα άτομο η αποκλειστική διευθέτηση ενός ζητήματος ή μιας συναλλαγής. Η επικοινωνία ανάμεσα στα τμήματα πρέπει να είναι επαρκής, για να εξασφαλίζεται η ευκρινής και έγκαιρη μετάδοση των διοικητικών οδηγιών και των πληροφοριών που προκύπτουν. Ακόμη, οι απασχολούμενοι πρέπει να διαθέτουν επαρκείς γνώσεις και προσόντα ανάλογα με τις θέσεις τους και να καταρτίζονται επαρκώς προτού γίνει η ανάθεση καινούριων αρμοδιοτήτων και ο καταμερισμός των αρμοδιοτήτων να γίνεται με τέτοια μέθοδο που να αποτρέπεται η συγκέντρωση των τριών κύριων λειτουργιών στο ίδιο άτομο.

Η δομή της οργάνωσης των υπηρεσιών που διεκπεραιώνουν και παράγουν υπηρεσίες οικονομικής φύσεως επιτάσσει να δημιουργούνται αναλύσεις σε πραγματική και προϋπολογιστική βάση με εξέταση των πιθανών αποκλίσεων, να δημιουργούνται περιοδικές χρηματοοικονομικές αναφορές ανά τομέα της ευθύνης, όπου αναδεικνύονται και αναλύονται τα προβλήματα που προκύπτουν, να ενσωματώνονται ενέργειες σύγκρισης των οικονομικών στοιχείων με εκείνα που προκύπτουν από ανεξάρτητες πηγές, να στελεχώνονται οι οικονομικές υπηρεσίες με τα αξιόπιστα και καταρτισμένα άτομα, καθώς επίσης να καθιερώνονται και να υιοθετούνται οι απαραίτητες λογιστικές διαδικασίες και αρχές, καταχωρημένες σε εγχειρίδια.

Η διασφάλιση και προστασία των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού και του πελατειακού κοινού ή των λοιπών τρίτων, επιτυγχάνεται με τη θέσπιση των ενεργειών του εσωτερικού ελέγχου πιστοποιήσεων αναφορικά με την περιουσία του οργανισμού και με την διασφάλιση της αξιοπιστίας της υπηρεσίας που προσφέρεται.

Οι εξειδικευμένες ασφαλιστικές δικλίδες έχουν στόχο την επαρκή προστασία των στοιχείων της περιουσίας, την σωστή λογιστική αποτύπωση και την εξασφάλιση της εξουσιοδότησης για πρόσβαση.

Οι συγκεκριμένες ενέργειες και διαδικασίες σαν ασφαλιστικές δικλίδες είναι συνδυασμός διαφόρων παραμέτρων, όπως λόγω χάρη του λειτουργικού κόστους, πιθανών παρενεργειών της υλοποίησης τους και του επιθυμητού επιπέδου ασφαλείας. Επιπλέον, έγκειται η πιθανότητα επικάλυψης της απειλής από άλλες παρόμοιες ενέργειες. Επομένως, η επιλογή των ασφαλιστικών δικλίδων είναι δύσκολο έργο, λαμβάνοντας υπόψη ότι πάντοτε πρέπει να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στη ζημία και στο κόστος του ελέγχου (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2013).

4^ο Κεφάλαιο: Μελέτη Περίπτωσης Ξενοδοχειακής Μονάδας

4.1. Πάγια περιουσιακά στοιχεία

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει τα πάγια περιουσιακά στοιχεία επιβεβαιώνοντας τη φυσική υπόσταση των παγίων με επιτόπιους ελέγχους, εξακριβώνοντας ότι υπάρχουν, ανήκουν στην επιχείρηση και αποτυπώνονται ορθά στα βιβλία και στον ισολογισμό. Έπειτα, διαπιστώνει ότι αξιοποιούνται για τους σκοπούς που προορίζονται με ελέγχους της χρήσης, της κατάστασης και της ταυτότητας τους. Τέλος, επιβλέπει τη μέθοδο απόσβεσης παγίων, καθώς επίσης εάν τηρεί τις λογιστικές αρχές και τους φορολογικούς κανονισμούς.

Λόγου χάρη, στο όμιλο ξενοδοχείων «GREHOLUX» για την εξακρίβωση της ορθής αποτύπωσης των παγίων, ο ελεγκτής επισκέπτεται το κεντρικό κατάλυμα 5 αστερών του ομίλου στη Θεσσαλονίκη για να διαπιστώσει την ύπαρξη των 180 δωματίων, του εξοπλισμού και των συνεδριακών χώρων που καταγράφονται στα βιβλία. Έπειτα επιλέγει δειγματοληπτικά 4 δωμάτια για να διαπιστώσει την ταυτότητα και την κατάσταση των παγίων όπως οι ηλεκτρονικές συσκευές και τα έπιπλα. Στη συνέχεια για την εξακρίβωση της κυριότητας ζητάει τη σύμβαση ιδιοκτησίας του ακινήτου και θα πραγματοποιήσει ελέγχους στους πίνακες αποσβέσεων των επίπλων και των κτιρίων χρησιμοποιώντας τον τρόπο ιστορικής αξίας. Τέλος, επισκέπτεται και ένα κατάλυμα του ομίλου στην Αθήνα για τη διεξαγωγή όμοιων ελέγχων.

Ο έλεγχος απόσβεσης εξοπλισμού, επίπλων και κτιρίων για το κεντρικό κατάλυμα του ομίλου στην Θεσσαλονίκη που πρόκειται για κτίριο ηλικίας 20 ετών, ο ελεγκτής διαπιστώνει ότι πραγματοποιείται γραμμική απόσβεση πενήντα ετών από τους πίνακες των αποσβέσεων. Ταυτόχρονα, ελέγχει ότι όπως προβλέπει ο νόμος οι ηλεκτρικές συσκευές και τα έπιπλα ακολουθούν γραμμική απόσβεση πέντε και οκτώ ετών αντίστοιχα. Τέλος, επιβεβαιώνει ότι οι μέθοδοι απόσβεσης ακολουθούν τις λογιστικές αρχές και την νομοθεσία.

Η αποκλειστική και ορθή εκμετάλλευση παγίων για την ξενοδοχειακή δραστηριότητα διασφαλίζεται από ελέγχους στο κύριο κατάλυμα επιβεβαιώνοντας ότι διαθέτει επιπλωμένο συνεδριακό χώρο, έλεγχο των παραστατικών και διαπιστεύσεων λειτουργίας αποκλειστικά για διοικητικές συνεδριάσεις του ομίλου και ότι άλλο κατάλυμα διαθέτει όχημα για μετακινήσεις πελατών και εργαζομένων.

4.2. Αποθέματα

Ο έλεγχος των αποθεμάτων διασφαλίζει την ορθή αποτίμηση και καταχώρηση τους στις οικονομικές εκθέσεις.

Ο όμιλος «GREHOLUX» δραστηριοποιείται στον τομέα της φιλοξενίας και διαθέτει 5 ξενοδοχεία σε διάφορες περιοχές της χώρας. Ο όμιλος έχει στην κατοχή του ξενοδοχείο 5 αστέρων 150 δωματίων στην Αθήνα, ξενοδοχείο 4 αστέρων 80 δωματίων στη Θεσσαλονίκη, ξενοδοχείο 3 αστέρων 50 δωματίων στη Χαλκιδική, ξενοδοχείο 3 αστέρων 30 δωματίων στη Σαντορίνη και ξενοδοχείο 2 αστέρων 20 δωματίων στην Κρήτη. Τα κεντρικά γραφεία του ομίλου βρίσκονται στην Αθήνα όπου οργανώνει και ελέγχει τη λειτουργία όλων των μονάδων του.

Ο εσωτερικός ελεγκτής, για παράδειγμα προκειμένου να συγκρίνει τα φυσικά υπόλοιπα με τα λογιστικά στα αποθέματα του ξενοδοχειακού ομίλου επισκέπτεται τα πέντε ξενοδοχεία του ομίλου «GREHOLUX» στις διάφορες περιοχές. Στο κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας, ελέγχει τα αποθέματα ποτών και τροφίμων της αποθήκης και συγκρίνει τις φυσικές ποσότητες με τα αντίστοιχα λογιστικά υπόλοιπα. Στα υπόλοιπα ξενοδοχεία, ελέγχει τα αποθέματα γραφείων και καθαρισμού και συμπληρώνει τον πίνακα σύγκρισης των αποθεμάτων. Έπειτα διαπιστώνει την ετήσια κατανάλωση και την ανανέωση των αποθεμάτων, ελέγχοντας έτσι ολόκληρη την αλυσίδα αποθεμάτων του ομίλου.

Κατά τον φυσικό έλεγχο των αποθεμάτων εξακριβώνει ότι το ξενοδοχείο 5 αστέρων του ομίλου στην Αθήνα διαθέτει αποθήκη υλικών στο υπόγειο. Ο εσωτερικός ελεγκτής επισκέπτεται την αποθήκη και ελέγχει οπτικά τα αποθέματα τροφίμων, ποτών και καθαριστικών που φυλάσσονται εκεί. Στη συνέχεια, επιβεβαιώνει ότι η ύπαρξη και η κατάσταση των αποθεμάτων συμφωνεί με όσα αποτυπώνονται στα αποθεματικά των βιβλίων. Τέλος, ελέγχει δειγματοληπτικά τις τιμές κόστους αποθεμάτων που έχουν καταχωρηθεί. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζει τη σωστή καταγραφή των αποθεμάτων.

Κατά τον έλεγχο της μεθόδου κόστους, για παράδειγμα ο ελεγκτής επισκέπτεται τα γραφεία λογιστηρίου στα 5 ξενοδοχεία του ομίλου και ζητάει να του επιδειχθούν τα λογιστικά στοιχεία για το κόστος απόκτησης των αποθεμάτων. Έτσι, διαπιστώνει ότι γίνεται σωστή εφαρμογή της μεθόδου FIFO ή της μέσης σταθμικής τιμής, ελέγχει δειγματοληπτικά κάποιους λογαριασμούς αποθεμάτων και ζητάει εξηγήσεις από τους υπεύθυνους λογιστές για τυχόν αποκλίσεις. Τέλος, συντάσσει την έκθεση με τα αποτελέσματα του ελέγχου.

4.3. Χρεόγραφα και Απαιτήσεις

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει τα χρεόγραφα και τις απαιτήσεις του ξενοδοχειακού ομίλου εξετάζοντας τα λογιστικά στοιχεία και τα υποστηρικτικά έγγραφα για τις απαιτήσεις, με δειγματοληπτικό έλεγχο της είσπραξης μελλοντικών πελατών, εξετάζοντας την κατάσταση των επισφαλών απαιτήσεων, τα χρεόγραφα ως προς την κυριότητα και την αξία τους, τους τόκους και τις αποδόσεις των χρεογράφων, καθώς επίσης τη σωστή καταχώρισή τους στα λογιστικά βιβλία.

Ο ελεγκτής επισκέπτεται τα γραφεία λογιστηρίου των 5 ξενοδοχείων του ομίλου «GREHOLUX» που βρίσκονται σε διάφορες πόλεις. Έπειτα ζητάει τα υποστηρικτικά έγγραφα όπως τιμολόγια και συμβόλαια για τις απαιτήσεις από πελάτες κάθε ξενοδοχείου, ελέγχει την είσπραξη ορισμένων απαιτήσεων, την κατάσταση των επισφαλών απαιτήσεων κάθε ξενοδοχείου και τα χρεόγραφα ως προς την κυριότητα και την αξία τους.

Για να ελέγξει τις επισφαλείς απαιτήσεις στο ξενοδοχείο της Αθήνας εξετάζει από το λογαριασμό επισφαλών απαιτήσεων που περιλαμβάνει 20 πελάτες με οφειλές άνω των 6 μηνών. Έπειτα εξετάζει το ιστορικό επικοινωνίας με κάθε πελάτη, ότι έχουν σταλεί υπομνήσεις ή τελεσίγραφα, και αξιολογεί τις πιθανότητες είσπραξης της κάθε απαίτησης. Αντίστοιχα, για το ξενοδοχείο στη Θεσσαλονίκη ελέγξει τον κατάλογο με 15 πελάτες που χρωστάνε άνω των 12 μηνών και αν έχουν γίνει προσπάθειες νομικής οδού ή αν υπάρχουν ενέχυρα που μπορούν να καταπέσουν για την είσπραξη των οφειλών.

4.4. Χρηματικά Διαθέσιμα

Ο έλεγχος των χρηματικών διαθεσίμων διεξάγεται με έλεγχο στα λογιστικά στοιχεία, σύγκριση των υπολοίπων από τους τραπεζικούς λογαριασμούς με τα αντίστοιχα ποσά που απεικονίζονται στα βιβλία, επιβεβαιωτικές επιστολές από τις τράπεζες για την επαλήθευση των υπολοίπων, δειγματοληπτικό έλεγχο των συναλλαγών που έχουν καταγραφεί στα βιβλία από τα υπόλοιπα, διαπίστωση εάν υπάρχουν ενέχυρα ή παρακρατήσεις που μειώνουν τα διαθέσιμα και διερεύνηση εάν οι ταμειακές ροές και τα διαθέσιμα συμφωνούν με τα προβλεπόμενα. Έτσι επαληθεύει την ύπαρξη και την ορθή καταχώριση των χρηματικών διαθεσίμων.

Ο εσωτερικός ελεγκτής επισκέπτεται τα γραφεία λογιστηρίου των 5 ξενοδοχείων του ομίλου και ζητάει τα στοιχεία των τραπεζικών λογαριασμών κάθε ξενοδοχείου. Έπειτα

συγκρίνει τα υπόλοιπα των λογαριασμών με τα ποσά που απεικονίζονται στα βιβλία κάθε ξενοδοχείου ξεχωριστά, ζητάει επιβεβαιωτικές επιστολές από τις τράπεζες για κάθε λογαριασμό, διερευνά δειγματοληπτικά συναλλαγές που έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία κάθε ξενοδοχείου, εξετάζει εάν υπάρχουν ενέχυρα ή παρακρατήσεις που μειώνουν τα διαθέσιμα κάθε ξενοδοχείου και διαπιστώνει ότι οι ταμειακές ροές και τα διαθέσιμα κάθε ξενοδοχείου συμφωνούν.

Ο εσωτερικός ελεγκτής επισκέπτεται το γραφείο λογιστηρίου του ξενοδοχείου "Μεγάλη Βρύση" που ανήκει στον όμιλο. Εκεί ζητάει τα στοιχεία του τραπεζικού λογαριασμού που τηρούνται στην Τράπεζα Πειραιώς, συγκρίνει το υπόλοιπο των 10.000€ στο εκκαθαριστικό της 31/12 με το αντίστοιχο ποσό στα βιβλία του ξενοδοχείου. Έπειτα ζητάει επιβεβαιωτική επιστολή από την Τράπεζα Πειραιώς για το υπόλοιπο στις 31/12 και εξετάζει δειγματοληπτικά τις συναλλαγές εσόδων και εξόδων Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου.

Ο ελεγκτής στο ξενοδοχείο της Αθήνας μελετά 10 τιμολόγια πώλησης από τον μήνα Νοέμβριο και ελέγχει ότι τα στοιχεία πελάτη, το ποσό και η έκπτωση είναι σωστά καταχωρημένα στο βιβλίο αποδείξεων της πώλησης. Ομοίως, για το ξενοδοχείο στη Θεσσαλονίκη ελέγχει 5 τιμολόγια αγορών από τον Δεκέμβριο και ότι τα στοιχεία προμηθευτή, το ποσό και η έκπτωση είναι σωστά καταχωρημένα στο βιβλίο αποδείξεων αγορών.

Ο ελεγκτής ζητάει από τα λογιστήρια των ξενοδοχείων κατάσταση με τις παρακρατήσεις φόρων ή ασφαλιστικών εισφορών που έχουν γίνει στο τέλος του έτους. Ελέγχει ότι τα ποσά αυτά έχουν αφαιρεθεί σωστά από τα διαθέσιμα κάθε ξενοδοχείου, ζητάει λεπτομερή κατάσταση με τα ενέχυρα που υπάρχουν πάνω σε πάγια στοιχεία κάθε ξενοδοχείου και διαπιστώνει ότι τα ποσά των ενεχύρων αφαιρούνται σωστά από τα διαθέσιμα.

Ο εσωτερικός ελεγκτής εξετάζει τα χρηματικά διαθέσιμα του ξενοδοχείου "Μεγάλη Βρετανία" στην Αθήνα, το οποίο ανήκει στον όμιλο «GREHOLUX», ζητάει από το λογιστήριο του ξενοδοχείου κατάσταση με τις παρακρατήσεις φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που έχουν γίνει τον Δεκέμβριο, ελέγχει ότι το ποσό των 15.000€ έχει αφαιρεθεί σωστά από τα διαθέσιμα, ζητάει την κατάσταση με το ενέχυρο των 50.000€ που υπάρχει πάνω στο κτίριο και διαπιστώνει ότι και αυτό το ποσό έχει αφαιρεθεί σωστά από τα διαθέσιμα του ξενοδοχείου.

4.5. Καθαρή Θέση

Ο εσωτερικός ελεγκτής για να ελέγξει την καθαρή θέση του ξενοδοχειακού ομίλου μελετά τον ισολογισμό και διαπιστώνει ότι το ύψος της καθαρής θέσης που αναγράφεται συμφωνεί με όσα προκύπτουν από τη σύγκριση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού. Έπειτα ελέγχει τα λογιστικά βιβλία και τις κινήσεις στα ίδια κεφάλαια για να εξακριβώσει ότι οι μεταβολές στην καθαρή θέση έχουν καταχωρηθεί σωστά και ζητάει παραστατικά στοιχεία για τις συναλλαγές που επηρεάζουν τα ίδια κεφάλαια.

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει την καθαρή θέση του ξενοδοχειακού ομίλου «GREHOLUX» μελετώντας τους ενοποιημένους ισολογισμούς των εταιρειών του ομίλου για να διαπιστώσει ότι το ποσό της καθαρής θέσης συμφωνεί με τη συνολική καθαρή θέση των επιμέρους εταιρειών, ελέγχει τα λογιστικά στοιχεία και τις κινήσεις στα ίδια κεφάλαια κάθε ξενοδοχείου για να εξακριβώσει αν καταχωρήθηκαν σωστά οι μεταβολές και ζητάει παραστατικά στοιχεία συναλλαγών μεταξύ των εταιρειών του ομίλου που επηρεάζουν την καθαρή θέση.

4.6. Βραχυπρόθεσμες και Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει τις βραχυπρόθεσμες και μακροχρόνιες υποχρεώσεις του ξενοδοχειακού ομίλου εξετάζοντας τα λογιστικά στοιχεία και επαληθεύοντας τις υποχρεώσεις, Ελέγχει δειγματοληπτικά την ορθότητα καταχώρησης υποχρεώσεων στα βιβλία, επιβεβαιώνει τα υπόλοιπα με επιστολές επιβεβαίωσης από τους πιστωτές και διαπιστώνει την ορθή ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες και μακροχρόνιες.

Για τον ξενοδοχειακό όμιλο «GREHOLUX» ελέγχει τις βραχυπρόθεσμες και μακροχρόνιες υποχρεώσεις ζητώντας τους ενοποιημένους ισολογισμούς των εταιρειών του ομίλου και θα εξετάσει τις υποχρεώσεις κάθε εταιρείας ξεχωριστά. Δειγματοληπτικά ελέγχει την ορθή καταχώριση των υποχρεώσεων στα βιβλία των ξενοδοχείων και ζητάει επιβεβαιώσεις από προμηθευτές, τράπεζες για τα υπόλοιπα για να διαπιστώσει ότι οι υποχρεώσεις κατηγοριοποιούνται σωστά σε βραχυπρόθεσμες και μακροχρόνιες. Από κάθε μία εταιρεία του ομίλου ζητάει τους ξεχωριστούς ισολογισμούς για να μελετήσει αναλυτικά τις κατηγορίες των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, έτσι ώστε να διασταυρώσει τα στοιχεία των υποχρεώσεων με τα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία, επιβεβαιώνει δειγματοληπτικά συναλλαγές με τρίτους, ελέγχει την κατηγοριοποίηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες και συγκρίνει τα αποτελέσματα κάθε εταιρείας, καθώς και την

ενοποίηση στον ισολογισμό του ομίλου. Από κάθε εταιρεία ζητάει τον κατάλογο με τους κυριότερους προμηθευτές και δανειστές, επιλέγει δειγματοληπτικά ορισμένους από αυτούς, επικοινωνεί απευθείας μαζί τους, είτε τηλεφωνικά είτε με email για να λάβει επιβεβαίωση του υπολοίπου της οφειλής προς την εταιρεία σύμφωνα με τα λογιστικά τους βιβλία, έτσι ώστε να συγκρίνει τα στοιχεία που του δίνουν οι προμηθευτές/δανειστές με αυτά της εταιρείας. Έτσι επαληθεύει δειγματοληπτικά τα υπόλοιπα αυτών των λογαριασμών.

4.7. Έλεγχος Εσόδων

Ο εσωτερικός ελεγκτής για να ελέγξει τα έσοδα εξετάζει δειγματοληπτικά τα τιμολόγια πωλήσεων και τις συμβάσεις με πελάτες για να επαληθεύσει ότι καταχωρήθηκαν σωστά στα βιβλία, συγκρίνει τα έσοδα ανά κατηγορία προϊόντων/υπηρεσιών με προηγούμενες περιόδους και εντοπίζει πιθανές αποκλίσεις, επικοινωνεί με μεγάλους πελάτες για να επαληθεύσει ότι δεν υπάρχουν ανεξήγητες διαφορές στα έσοδα και ελέγχει τη σωστή κατανομή των εσόδων στις χρήσεις. Έτσι διασφαλίζει ότι τα έσοδα καταχωρήθηκαν ορθά στα λογιστικά βιβλία.

Ο όμιλος «GREHOLUX» διαθέτει 5 ξενοδοχεία σε διαφορετικές πόλεις, ο ελεγκτής επιλέγει τυχαία ημερομηνίες και ζητάει τα αρχεία κρατήσεων από το σύστημα κρατήσεων για κάθε ξενοδοχείο, για να συγκρίνει τον αριθμό δωματίων που κρατήθηκαν με τα τιμολόγια που εκδόθηκαν προς τους πελάτες, επικοινωνεί με δειγματικούς πελάτες για να επαληθεύσει ότι πληρώθηκαν σωστά και διαπιστώνει ότι τα έσοδα από δωμάτια καταχωρήθηκαν ορθά στα βιβλία κάθε ξενοδοχείου.

Λόγου χάρη, αφού ο όμιλος αποτελείται από 5 αστέρων ξενοδοχείο σε μεγάλες πόλεις και δύο 3 αστέρων ξενοδοχεία σε παραθαλάσσιες περιοχές, ο εσωτερικός ελεγκτής εξετάζει τα έσοδα από εστίαση και bar/lounge στα τρία ξενοδοχεία, συγκρίνει τις πωλήσεις ανά προϊόν/ποτό με τις τιμές κόστους και αναζητά πιθανά σφάλματα. Ακόμη, επισκέπτεται τα καταστήματα εστίασης και ελέγχει δειγματοληπτικά τιμολόγια έκδοσης για να διασφαλίσει τη σωστή καταχώριση των εσόδων από εστίαση/bar.

4.8. Έλεγχος Εξόδων

Ο εσωτερικός ελεγκτής για να ελέγξει τα έξοδα εξετάζει δειγματοληπτικά τα παραστατικά εξόδων, την καταλληλότητά τους και ότι τα έξοδα αφορούν πραγματικές

συναλλαγές και σχετίζονται με τη λειτουργία της επιχείρησης. Έπειτα συγκρίνει τα ποσά με τα λογιστικά βιβλία και τους λογαριασμούς τραπεζών και ελέγχει την ορθή κατανομή των εξόδων στις κατάλληλες λογιστικές κατηγορίες. Έτσι διασφαλίζει ότι τα έξοδα καταχωρήθηκαν ορθά στα βιβλία της εταιρείας.

Ειδικότερα, ο ξενοδοχειακός όμιλος «GREHOLUX» λειτουργεί 3 ξενοδοχεία σε διαφορετικές πόλεις (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα). Κάθε ξενοδοχείο έχει δικό του τμήμα λογιστηρίου που καταχωρεί τα έσοδα και έξοδα. Υπάρχει επίσης κεντρικό λογιστήριο στην έδρα του ομίλου στην Αθήνα. Επομένως, ο εσωτερικός ελεγκτής ζητάει τα τακτικά στοιχεία από τα ξενοδοχεία και ελέγχει δειγματοληπτικά τις καταχωρήσεις, καθώς επίσης τη συμφωνία μεταξύ των τοπικών και κεντρικού λογιστηρίου.

Ο ελεγκτής επισκέπτεται ένα από τα ξενοδοχεία στην Αθήνα και ζητάει να ελέγξει δειγματοληπτικά τιμολόγια αγορών από προμηθευτές, καθώς επίσης εάν τα ποσά στα τιμολόγια συμφωνούν με όσα έχουν καταχωρηθεί στο λογιστήριο του ξενοδοχείου. Επιπλέον, ελέγχει αν οι αγορές έχουν καταχωρηθεί στις σωστές κατηγορίες λογαριασμών.

4.9. Έλεγχος Αμοιβών και Εξόδων Προσωπικού

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει τις αμοιβές και έξοδα προσωπικού εξετάζοντας δειγματοληπτικά τις συμβάσεις εργασίας του προσωπικού και τις αμοιβές που καταβάλλονται, εάν οι αμοιβές ανταποκρίνονται στα ποσά που ορίζονται στις συμβάσεις, τις κρατήσεις ασφαλιστικών εισφορών και φόρων, καθώς επίσης τα έξοδα επαγγελματικών μετακινήσεων και επιμορφώσεων. Έπειτα διασταυρώνει τα στοιχεία με τα λογιστικά βιβλία και τις φορολογικές δηλώσεις για να διαπιστώσει τη σωστή καταχώριση και τεκμηρίωση των εξόδων προσωπικού.

Έτσι, ο εσωτερικός ελεγκτής διασφαλίζει ότι οι αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού διαχειρίζονται αποτελεσματικά και δίκαια, προωθώντας τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης.

Ο εσωτερικός ελεγκτής του ξενοδοχειακού ομίλου «GREHOLUX» αποφάσισε να εξετάσει τις αμοιβές και τις εξόδους του προσωπικού ενός συγκεκριμένου ξενοδοχείου του ομίλου. Συνεπώς, συλλέγει τις μηνιαίες αποδείξεις πληρωμών των μισθών και των δαπανών του προσωπικού του ξενοδοχείου. Αυτές περιλαμβάνουν τις μισθολογικές πληρωμές, τα κοινωνικά ασφαλιστικά, τις επιδοτήσεις, και άλλες επιπλέον αμοιβές, καθώς επίσης τις

αποδείξεις πληρωμής για να βεβαιωθεί ότι οι αμοιβές συμμορφώνονται με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις και τις πολιτικές του ξενοδοχείου. Έπειτα, ο ελεγκτής συγκρίνει τις τρέχουσες αμοιβές και τα έξοδα με προηγούμενα δεδομένα για να εντοπίσει αποκλίσεις που δεν μπορούν να εξηγηθούν εύκολα. Στη συνέχεια, ο ελεγκτής επικοινωνεί με το διαχειριστικό προσωπικό του ξενοδοχείου για να κατανοήσει τυχόν αλλαγές στις πολιτικές αμοιβών και για να λάβει επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τις αυξήσεις ή τις εξαιρέσεις που έχουν γίνει. Τέλος, ο ελεγκτής συγκρίνει τις αμοιβές και τα έξοδα με παρόμοια ξενοδοχεία του ίδιου ομίλου για να διαπιστώσει αν υπάρχουν αποκλίσεις που μπορούν να εξηγηθούν μέσω των τοπικών συνθηκών.

Μετά από αυτές τις διαδικασίες, ο ελεγκτής παράγει αναφορά με τα ευρήματά του και τις προτεινόμενες δράσεις για τυχόν βελτιώσεις στις διαδικασίες αμοιβών και εξόδων του προσωπικού του ξενοδοχειακού ομίλου.

Για τον έλεγχο των αμοιβών και εξόδων του προσωπικού, ο εσωτερικός ελεγκτής συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τις αμοιβές και τις δαπάνες του προσωπικού από διάφορες πηγές, όπως μισθολογικές πολιτικές της εταιρείας, συμβάσεις εργασίας, και αποδείξεις δαπανών.

Έπειτα αναλύει τα δεδομένα για να εντοπίσει τυχόν ανωμαλίες, αντιφάσεις ή ανεπιθύμητες τάσεις στις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού. Αυτό περιλαμβάνει τη σύγκριση των μισθών με τις αγοραστικές τάσεις και την αξιολόγηση της απόδοσης του προσωπικού. Στη συνέχεια, ελέγχει εάν οι αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού συμμορφώνονται με τις νομικές απαιτήσεις και τις πολιτικές της εταιρείας. Έπειτα, ο ελεγκτής παράγει τις αναφορές που περιλαμβάνουν τα ευρήματα του ελέγχου και τις συστάσεις για βελτιώσεις και παρακολουθεί την εφαρμογή των συστάσεων για να διασφαλίσει τη βελτίωση των διαδικασιών. Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής συνεργάζεται με άλλα τμήματα της εταιρείας, όπως το ανθρώπινο δυναμικό και οι οικονομικές υπηρεσίες, για να εξασφαλίσει ότι οι διαδικασίες αμοιβών και εξόδων είναι αποτελεσματικές και συμμορφώνονται με τις στρατηγικές της εταιρείας.

4.10. Έκθεση Ελέγχου

Η Έκθεση Ελέγχου Αμοιβών και Εξόδων Προσωπικού για τον Ξενοδοχειακό Όμιλο «GREHOLUX».

Εισαγωγή: Η παρούσα έκθεση αναλύει τα αποτελέσματα του ελέγχου αμοιβών και εξόδων προσωπικού που πραγματοποιήθηκε για τον Ξενοδοχειακό Όμιλο «GREHOLUX». Ο έλεγχος διεξήχθη με σκοπό να εξασφαλιστεί η διαφάνεια, η νομική συμμόρφωση και η αποτελεσματική διαχείριση των αμοιβών και εξόδων του προσωπικού.

Διαδικασίες Ελέγχου:

1. **Συλλογή Δεδομένων:** Ανασκόπηση μηνιαίων αποδείξεων πληρωμών, μισθολογικών πολιτικών και συμβάσεων εργασίας του προσωπικού.
2. **Έλεγχος Συμμόρφωσης:** Επιβεβαίωση της συμμόρφωσης των αμοιβών με τους ισχύοντες νόμους και τις εταιρικές πολιτικές.
3. **Σύγκριση Δεδομένων:** Σύγκριση των τρεχουσών αμοιβών και εξόδων με προηγούμενα δεδομένα και ανίχνευση ανωμαλιών.
4. **Συνεντεύξεις με Διαχειριστικό Προσωπικό:** Συνομιλίες με το διαχειριστικό προσωπικό για κατανόηση αλλαγών στις πολιτικές αμοιβών.
5. **Συγκριτική Ανάλυση με Άλλες Ιδιόκτητες Επιχειρήσεις:** Σύγκριση των αμοιβών και εξόδων με παρόμοιες επιχειρήσεις του κλάδου για αξιολόγηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Ευρήματα:

- Οι αμοιβές του προσωπικού συμμορφώνονται με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις και τις πολιτικές της εταιρείας.
- Δεν εντοπίστηκαν ανωμαλίες στις αμοιβές ή τις εξόδους προσωπικού του ξενοδοχειακού ομίλου.

Συστάσεις:

1. Διατήρηση της διαφάνειας στην επικοινωνία με το προσωπικό σχετικά με τις αλλαγές στις πολιτικές αμοιβών και εξόδων.
2. Περαιτέρω παρακολούθηση των μισθολογικών αγοραστικών τάσεων για ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με τις αμοιβές.

Συμπεράσματα: Ο έλεγχος αμοιβών και εξόδων προσωπικού του Ξενοδοχειακού Ομίλου «GREHOLUX» θα επιβεβαιώσει τη συμμόρφωση της εταιρείας με τις νομικές απαιτήσεις και αποκάλυψε την αποτελεσματική διαχείριση των αμοιβών και εξόδων του προσωπικού. Οι προτεινόμενες δράσεις θα εξασφαλίσουν τη συνέχιση αυτής της θετικής

τάσης και θα διασφαλίσουν τη διαφάνεια και τη δικαιοσύνη στις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού στο μέλλον.

Επιμέλεια: [Παπαδόπουλος Δημήτριος], [Εσωτερικός Ελεγκτής], [6/11/2023]

Η Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου: Διαχείριση Χρηματικών Διαθέσιμων του Ξενοδοχειακού Ομίλου «GREHOLUX».

Περίληψη:

Η έκθεση αποτελεί μια ανασκόπηση των αποτελεσμάτων του εσωτερικού ελέγχου που πραγματοποιήθηκε από τον εσωτερικό ελεγκτή του Ξενοδοχειακού Ομίλου «GREHOLUX» σχετικά με τη διαχείριση των χρηματικών διαθέσιμων της εταιρείας. Ο ελεγκτής πραγματοποίησε επίλεκτους ελέγχους και αναλύσεις προκειμένου να εξασφαλίσει την ακρίβεια, τη συνέπεια και τη νομική συμμόρφωση των διαδικασιών διαχείρισης των χρηματικών διαθέσιμων του ομίλου.

Διαδικασίες Ελέγχου:

1. **Ανάλυση Καθημερινών Καταγραφών:** Ελέγχθηκαν οι καθημερινές καταγραφές εισερχομένων και εξερχομένων χρηματικών κινήσεων για να διαπιστωθεί η ακρίβεια των δεδομένων.
2. **Έλεγχος Τραπεζικών Κινήσεων:** Επαληθεύτηκαν οι τραπεζικές καταγραφές με τις εσωτερικές καταγραφές για να βεβαιωθεί η αντιστοιχία και η ακρίβεια των πληρωμών και των εισπράξεων.
3. **Ανάλυση Πιστώσεων και Χρεώσεων:** Πραγματοποιήθηκε ανάλυση των ανοικτών λογαριασμών, εξετάζοντας τις πιστώσεις και τις χρεώσεις, για να βεβαιωθούμε ότι δεν υπάρχουν ανωμαλίες ή εκκρεμότητες.
4. **Επισκόπηση Διαδικασιών Εγκρίσεων:** Αναθεωρήθηκαν οι διαδικασίες εγκρίσεων πληρωμών και αποζημιώσεων για να διαπιστωθεί η ύπαρξη εσωτερικών ελέγχων και συνέπειας στη διαδικασία.

Ευρήματα:

- Οι καθημερινές καταγραφές είναι ακριβείς και αντιστοιχούν με τις τραπεζικές καταγραφές.

- Δεν υπάρχουν ανωμαλίες στις ανοικτές λογαριασμούς και όλες οι εκκρεμότητες έχουν επιλυθεί.

Προτεινόμενες Δράσεις:

1. Ενίσχυση της εκπαίδευσης του προσωπικού σχετικά με τις διαδικασίες εγκρίσεων πληρωμών.
2. Ανανέωση των εσωτερικών ελέγχων περιοδικά για τη διατήρηση της ακρίβειας και της συνέπειας στις διαδικασίες διαχείρισης των χρηματικών διαθέσιμων.

Υπογραφή Εσωτερικού Ελεγκτή:

[Παπαδόπουλος Δημήτριος Εσωτερικού Ελεγκτή]

[Υπεύθυνος Εσωτερικός Ελεγκτής]

[6/11/2023]

Συμπεράσματα

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική δραστηριότητα διασφάλισης και παροχής συμβουλών που αποσκοπεί στην προστιθέμενη αξία και τη βελτίωση των λειτουργιών ενός οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του, προσφέροντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων, του ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης. Επιπλέον, αποτελεί μια διαδικασία μέσω της οποίας οι εταιρείες γνωρίζουν τα κενά του συστήματος και βελτιώνουν τις αντίστοιχες πτυχές για να καταστήσουν τις επιχειρήσεις πιο αποτελεσματικές.

Οι εταιρείες προσλαμβάνουν ελεγκτές για να αποκτήσουν πιστοποίηση από ένα δημοφιλές ινστιτούτο εσωτερικού ελέγχου για να ελέγχουν τις διάφορες επιχειρηματικές δραστηριότητές τους και να προσφέρουν συμβουλευτικές υπηρεσίες. Οι έλεγχοι συμμόρφωσης, πληροφορικής, απόδοσης, λειτουργίας και περιβάλλοντος είναι μερικοί από τους συνήθεις εσωτερικούς ελέγχους. Διαφέρει από τους εξωτερικούς ελέγχους στους οποίους οι ελεγκτές επικυρώνουν την ακρίβεια των οικονομικών εγγράφων και αποστέλλουν εκθέσεις στους ενδιαφερόμενους και σε άλλα εξωτερικά μέλη που σχετίζονται με τον οργανισμό.

Τα είδη των εσωτερικών ελέγχων περιλαμβάνουν οικονομικούς, επιχειρησιακούς, συμμόρφωσης, περιβαλλοντικούς, πληροφορικής ή για έναν πολύ συγκεκριμένο σκοπό. Οι εσωτερικοί έλεγχοι παρέχουν στη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο μια υπηρεσία προστιθέμενης αξίας, όπου τα ελαττώματα σε μια διαδικασία μπορούν να εντοπιστούν και να διορθωθούν πριν από τους εξωτερικούς ελέγχους. Παρόμοια με τους εξωτερικούς ελέγχους, οι εσωτερικοί έλεγχοι διεξάγονται μέσω των βημάτων σχεδιασμού, ελέγχου, υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης.

Οι εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών, να παρακινήσουν τους εργαζόμενους να τηρούν την πολιτική της εταιρείας και να επιτρέψουν στη διοίκηση να διερευνήσει συγκεκριμένους τομείς των λειτουργιών της.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια διαδικασία που επιτρέπει σε μια εταιρεία να επιλέξει μόνη της μια ομάδα ελέγχου για να πραγματοποιήσει την επισκόπηση των λειτουργιών της. Η εταιρεία μπορεί συχνά να καθορίσει το πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον, η εταιρεία μπορεί συχνά να επιλέξει σχεδόν οποιονδήποτε λόγο για τη διενέργεια εσωτερικού ελέγχου. Αν και οι εσωτερικοί έλεγχοι είναι λιγότερο χρήσιμοι για την εκπλήρωση των απαιτήσεων εξωτερικής αναφοράς, έχουν τεράστια αξία για τη βελτίωση των εσωτερικών

λειτουργιών καθώς και για την ενημέρωση της διοίκησης για τους τρόπους με τους οποίους η εταιρεία μπορεί να γίνει καλύτερη.

Η μεθοδολογία του εσωτερικού ελέγχου είναι ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που επικεντρώνεται στην αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, ελέγχου και διακυβέρνησης εντός των οργανισμών. Βασίζεται στην αξιολόγηση κινδύνων, όπου οι ελεγκτές εντοπίζουν και αξιολογούν πιθανούς κινδύνους που ενδέχεται να επηρεάσουν τους οργανωτικούς στόχους. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει λεπτομερή ανάλυση του περιβάλλοντος ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της οργανωτικής δομής, των πολιτικών και των διαδικασιών που διέπουν τις λειτουργίες και διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους νόμους και τους κανονισμούς.

Οι ελεγκτές χρησιμοποιούν διάφορες τεχνικές, όπως δοκιμές, συνεντεύξεις και ανάλυση δεδομένων, για να συλλέξουν πληροφορίες και να αξιολογήσουν την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων. Η μεθοδολογία καθοδηγείται από διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα, ιδίως εκείνα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA), τα οποία περιγράφουν τις αρχές και τις προσδοκίες για την άσκηση του εσωτερικού ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά διασφαλίζουν τη συνέπεια, τον επαγγελματισμό και την αποτελεσματικότητα της ελεγκτικής διαδικασίας, εξετάζοντας πτυχές όπως η ανεξαρτησία, η αντικειμενικότητα, η επάρκεια και η δέουσα επαγγελματική επιμέλεια. Τηρώντας αυτά τα πρότυπα, οι εσωτερικοί ελεγκτές παρέχουν πολύτιμες γνώσεις και συστάσεις που βοηθούν τους οργανισμούς να διαχειρίζονται τους κινδύνους, να βελτιώνουν τις διαδικασίες και να διασφαλίζουν την ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής και λειτουργικής πληροφόρησης.

Η διαδικασία εσωτερικού ελέγχου, αν και διέπεται από τυποποιημένες αρχές και μεθοδολογίες, δεν είναι πανομοιότυπη για κάθε εταιρεία ή οργανισμό. Η εφαρμογή των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου προσαρμόζεται στις συγκεκριμένες ανάγκες, τους κινδύνους, το μέγεθος, την πολυπλοκότητα και τον κλάδο κάθε οργανισμού. Ενώ οι βασικές αρχές του εσωτερικού ελέγχου παραμένουν σταθερές, οι συγκεκριμένες διαδικασίες και οι τομείς εστίασης προσαρμόζονται ώστε να ταιριάζουν στα μοναδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε οργανισμού. Αυτή η εξατομικευμένη προσέγγιση διασφαλίζει ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τους σημαντικότερους κινδύνους και προσθέτει αξία στον οργανισμό.

Ο εσωτερικός έλεγχος παίζει έναν κρίσιμο ρόλο στη σύγχρονη επιχειρηματική διαχείριση, ενισχύοντας τη διακυβέρνηση και τον επαγγελματισμό, και βοηθώντας στην

αναγνώριση και διαχείριση κινδύνων. Παρέχει μια ανεξάρτητη αξιολόγηση των εσωτερικών διαδικασιών και ελέγχων, κρίσιμη για τη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της επιχείρησης. Με την εξέλιξη των επιχειρηματικών περιβαλλόντων προς την ψηφιοποίηση, ο εσωτερικός έλεγχος ενσωματώνει προηγμένες τεχνολογίες όπως τα big data και την τεχνητή νοημοσύνη για την ανάλυση και πρόβλεψη κινδύνων, προσαρμόζοντας τις διαδικασίες του για να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες απαιτήσεις ψηφιακής ασφάλειας και προστασίας δεδομένων.

Στον ψηφιοποιημένο κόσμο, οι τύποι εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνουν οικονομικούς ελέγχους, ελέγχους συμμόρφωσης και τεχνολογικούς ελέγχους, εστιάζοντας στην ακρίβεια των λογιστικών καταχωρήσεων, την επιβεβαίωση της συμμόρφωσης με τους νόμους και κανονισμούς, και την αξιολόγηση των IT συστημάτων και της ψηφιακής ασφάλειας. Η ποιότητα των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου είναι καθοριστική για τις εταιρείες, καθώς επιδιώκουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες που προσφέρουν βαθύτερη κατανόηση και ανάλυση.

Στο πλαίσιο της διακυβέρνησης και της λήψης αποφάσεων, ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει έναν βασικό ρόλο στη διαμόρφωση στρατηγικών και πολιτικών και συμβάλλει με κρίσιμα δεδομένα και αναλύσεις για ενημερωμένες αποφάσεις. Οι ασφαλιστικές δικλίδες σε ψηφιοποιημένα περιβάλλοντα αποτελούν σημαντικό μέρος της στρατηγικής τους, παρέχοντας προστασία από κυβερνοκινδύνους και ενισχύοντας την εταιρική φήμη και εμπιστοσύνη. Επιπρόσθετα, η εξόρυξη κειμένου στην ελεγκτική επιτρέπει την ανάλυση μεγάλων όγκων δεδομένων για την αναγνώριση προτύπων και κινδύνων, ενισχύοντας την προληπτική και προβλεπτική ανάλυση. Τέλος, η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου συνδυάζεται με την ανάλυση δεδομένων για να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των επιχειρηματικών διαδικασιών, προσφέροντας στοιχεία για συνεχή βελτίωση και αναβάθμιση.

Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Μια πιθανή προοπτική για περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να είναι η διενέργεια μιας εμπειρικής μελέτης που εστιάζει στην εφαρμογή των εσωτερικών ελεγκτικών διαδικασιών σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Το δείγμα της έρευνας θα μπορούσε να περιλαμβάνει ξενοδοχειακές μονάδες διαφορετικού μεγέθους και κατηγορίας, ώστε να κατανοηθούν καλύτερα οι πρακτικές που εφαρμόζονται και πώς αυτές αλληλεπιδρούν με τους ψηφιακούς κινδύνους σε διαφορετικά επιχειρηματικά πλαίσια. Αυτή η έρευνα θα είναι σημαντική για να κατανοηθεί πώς οι ξενοδοχειακές εταιρίες αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της ψηφιοποίησης και πώς ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων. Παράλληλα, θα είναι ενδιαφέρον να εξεταστούν και οι διαφορές στην εφαρμογή εσωτερικών ελεγκτικών διαδικασιών μεταξύ των ξενοδοχειακών μονάδων που ενσωματώνουν τεχνολογικές καινοτομίες και εκείνων που ακολουθούν πιο παραδοσιακές μεθόδους.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Al-Htaybat, K. & von Alberti-Alhtaybat, L. (2017). Big data and corporate reporting: impacts and paradoxes. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 30(4), pp. 850-873.

Arena, M. & Azzone, G. (2009). Identifying organizational drivers of internal audit effectiveness. *International Journal of Auditing*, 13(1), pp. 43-60.

Arens, A. A., Elder, R. J., Beasley, M. S. & Spletstoesser-Hogeterp, I. (2013). *Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach*. London: Pearson.

Appelbaum, D., Kogan, A. & Vasarhelyi, M.A. (2017). Big data and analytics in the modern audit engagement: research needs. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 36(4), pp. 1-27.

Asare, T., (2009). Internal auditing in the public sector: Promoting good governance and performance improvement. *International Journal on Governmental Financial Management*, 9(1), pp. 14–28.

Betti, N. & Sarens, G. (2020). Understanding the internal audit function in a digitalised business environment. *Journal of Accounting and Organizational Change*, 17(2), pp. 197-216.

Boskou, G., Kirkos, E. & Spathis, C. (2017). *Internal audit disclosure regarding to external audit in Greece. Advances in Applied Economic Research*. Berlin: Springer.

Boritz, J.E., Hayes, L. & Lim, J.H. (2013). A content analysis of auditors' reports on IT internal control weaknesses: the comparative advantages of an automated approach to control weakness identification. *International Journal of Accounting Information Systems*, 14(2), pp. 138-163.

Brink, A. (2013). *Modern Internal Auditing in Government Audit Organizations*. Florida: The Internal Audit Foundation.

Broye, G. & Weill, L. (2008). Does leverage influence auditor choice? A cross-country analysis. *Applied Financial Economics*, 18(9), pp. 715-731.

Chakraborty, V., Chiu, V. & Vasarhelyi, M. (2014). Automatic classification of accounting literature. *International Journal of Accounting Information Systems*, 15(2), pp. 122-148.

- Chambers, A.D. & Odar, M. (2015). A new vision for internal audit. *Managerial Auditing Journal*, 30(1), pp. 34-55.
- Christ, M.H., Masli, A., Sharp, N.Y., & Wood, D.A. (2015). Rotational internal audit programs and financial reporting quality: Do compensating controls help? *Accounting, Organizations and Society*, 44, pp. 37–59.
- Cooper, B.J., Leung, P. & Mathews, C.M.H. (1994). Internal audit: an Australian profile. *Managerial Auditing Journal*, 9(3), pp. 13-19.
- Cosserat, G. & Rodda, N. (2009). *Accounting, auditing and governance for TAFE*. Boston: Cengage Learning.
- DeAngelo, L. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3(3), pp. 183-199.
- Erasmus, L. & Coetzee, P. (2018). Drivers of stakeholders' view of internal audit effectiveness management versus audit committee. *Managerial Auditing Journal*, 33(1), pp. 90-114.
- Fisher, I., Garnsey, M. & Hughes, M. (2016). Natural language processing in accounting, auditing and finance: a synthesis of the literature with a roadmap for future research”, intelligence. *Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management*, 23, pp. 157-214.
- Francis, J.R. & Krishnan, J. (1999). Accounting accruals and auditor reporting conservatism. *Contemporary Accounting Research*, 16(1), pp. 135-165.
- Goodwin-Stewart, J. & Kent, P. (2006). Relation between external audit fees, audit committee characteristics and internal audit. *Accounting and Finance*, 46(3), pp. 387-404.
- Graham, L. (2008). *Internal Controls. Guidance for Private, Government and Nonprofit Entities*. New Jersey: John Wiley & sons Inc.
- Graham, L. & Smart, A. (2011). *Internal Audit: Efficiency through Automation*. New York: John Wiley & Sons.
- Gramling, A., Maletta, M., Schneider, A. & Church, B. (2004). The role of the internal audit function in corporate governance. *Journal of Accounting Literature*, 23, pp. 194–244.
- Gramling, A. A., Rittenberg, L. E. & Johnstone, K. M. (2016). *Auditing: A Risk-Based Approach to Conducting a Quality Audit*. Boston: Cengage Learning.

- Hájek, P. & Boháčová, J. (2016). Predicting abnormal bank stock returns using textual analysis of annual reports—a neural network approach. *International Conference on Engineering Applications of Neural Networks*, Springer International Publishing, pp. 67-78.
- Hermanson, D.R. (2002). The growing stature of internal auditing. *Internal Auditing*, 17(6), pp. 43-44.
- Humpherys, S.L., Moffitt, K.C., Burns, M.B., Burgoon, J.K. & Felix, W.F. (2011). Identification of fraudulent financial statements using linguistic credibility analysis. *Decision Support Systems*, 50(3), pp. 585-594.
- Institute of Internal Auditors. (2021). *Code of Ethics*. Retrieved September 18 2023 from: <https://global.theiia.org/standards-guidance/mandatory-guidance/Pages/Code-of-Ethics-2018.aspx>
- Jin'e, Y. & Dunjia, L. (1997). Performance audit in the service of internal audit. *Managerial Auditing Journal*, 12(4/5), pp. 192-195.
- Kahyaoglu, S.B. & Caliyurt, K. (2018). Cyber security assurance process from the internal audit perspective. *Managerial Auditing Journal*, 33(4), pp. 360-376.
- Kane, G.D. & Velury, U. (2004). The role of institutional ownership in the market for auditing services: an empirical investigation. *Journal of Business Research*, 57(9), pp. 976-983.
- Karjalainen, J. (2011). Audit quality and cost of debt capital for private firms: evidence from Finland. *International Journal of Auditing*, 15(1), pp. 88-108.
- Khlif, H. & Samaha, K. (2016). Audit committee activity and internal control quality in Egypt. *Managerial Auditing Journal*, 31(3), pp. 269-289.
- Kirkos, E., Spathis, C. & Manolopoulos, Y. (2008). Support vector machines, decision trees and neural networks for auditor selection. *Journal of Computational Methods in Sciences and Engineering*, 8(3), pp. 213-224.
- Koutoupis, A. & Tsamis, A. (2009). Risk based internal auditing within Greek banks: a case study approach. *Journal of Management Government*, Vol. 13, pp. 101-130.
- Kovner, A. R. & Knickman, J. R. (2015). *Jonas and Kovner's Health Care Delivery in the United States*. New York: Springer Publishing Company.
- Krishnan, J. (2005). Audit committee quality and internal control: an empirical analysis. *The Accounting Review*, 80(2), pp. 649-675.

- Legner, C., Eymann, T., Hess, T., Matt, C., Böhmman, T., Drews, P., Mädche, A., Urbach, N. & Ahlemann, F. (2017). Digitalization: opportunity and challenge for the business and information systems engineering community. *Business and Information Systems Engineering*, 59(4), pp. 301-308.
- Lennox, C. (1999). Are large auditors more accurate than small auditors? *Accounting and Business Research*, 29(3), pp. 217-227.
- Lennox, C. & Pittman, J.A. (2010). Big five audits and accounting fraud. *Contemporary Accounting Research*, 27(1), pp. 209-247.
- Mansor, M. (2018). Integrated internal audit model for effective internal auditing performance in nigerian tax administration. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 7(3), pp. 1-7.
- Mihret, D.G. & Yismaw, A.W. (2007). Internal audit effectiveness: an Ethiopian public sector case study. *Managerial Auditing Journal*. 22(5), pp. 470-484.
- Mihret, D. & Admassu, M. (2011). Reliance of external auditors on internal audit work: a corporate – governance perspective. *International Business Research*, 4(2), pp. 67-79.
- Minhas, S. & Hussain, A. (2016). From spin to swindle: identifying falsification in financial text. *Cognitive Computation*, 8(4), pp. 729-745.
- Nagy, A.L. & Cenker, W.J. (2002). An assessment of the newly defined internal audit function. *Managerial Auditing Journal*, 17(3), pp. 130–137.
- Nuijten, A., van Twist, M. & van der Steen, M. (2015). Auditing interactive complexity: challenges for the internal audit profession. *International Journal of Auditing*, 19(3), pp. 195-205.
- Oussii, A.A. & Boulila Taktak, N. (2018). The impact of internal audit function characteristics on internal control quality. *Managerial Auditing Journal*, 33(5), pp. 450-469.
- Paape, L., Scheffe, J. & Snoep, P. (2003). The relationship between the internal audit function and corporate governance in the Eu-a survey. *International Journal of Auditing*, 7(3), pp. 247–262.
- Pickett, K.H. & Pickett, D.M. (2019). *Internal Audit: Efficiency through Automation*. Florida: CRC Press.

- Prawitt, D.F., Sharp, N.Y., & Wood, D.A. (2012). Internal audit outsourcing and the risk of misleading or fraudulent financial reporting: Did sarbanes-oxley get it wrong? *Contemporary Accounting Research*, 29(4), pp. 1109–36.
- Qiu, X.Y., Srinivasan, P. & Hu, Y. (2014). Supervised learning models to predict firm performance with annual reports: an empirical study. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 65(2), pp. 400-413.
- Regoliosi, C. & d’Eri, A. (2014). Good’ corporate governance and the quality of internal auditing departments in Italian listed firms an exploratory investigation in Italian listed firms. *Journal of Management and Governance*, 18(3), pp. 891-920.
- Rickett, L. (2016). Big data and risk assessment. *Internal Auditing*, 31(5), pp. 13-17.
- Rodríguez, M.C. & Alegría, S.S. (2012). The value of audit quality in public and private companies: evidence from Spain. *Journal of Management and Governance*, 16(4), pp. 683-706.
- Roussy, M. (2013). Internal auditors’ roles: From watchdogs to helpers and protectors of the top manager. *Critical Perspectives on Accounting*, 24(7–8), pp. 550–571.
- Sawyer, L. B. (2016). *Sawyer's Internal Auditing: The Practice of Modern Internal Auditing*. Florida: The Internal Audit Foundation.
- Schoemaker, P.J.H., Heaton, S. & Teece, D. (2018). Innovation, dynamic capabilities, and leadership. *California Management Review*, 61(1), pp. 15-42.
- Singleton, T. W. & Singleton, A. J. (2010). *Fraud auditing and forensic accounting*. New Jersey: John Wiley & sons Inc.
- Soh, D.S.B. & Bennie, N.M. (2015). Internal auditors’ perceptions of their role in environmental, social, and governance assurance and consulting. *Managerial Auditing Journal*, 30(1), pp. 80–111.
- Tang, F., Norman, C.S. & Vandrzyk, V.P. (2017). Exploring perceptions of data analytics in the internal audit function. *Behaviour and Information Technology*, 36(11), pp. 1125-1136.
- Tschakert, N., Kokina, J. & Kozłowski, S. (2016). The next frontier in data analytics. *Journal of Accountancy*, 222(2), pp. 58-63.

Trotman, A.J. & Trotman, K.T. (2015). Internal audit's role in GHG emissions and energy reporting: Evidence from audit committees, senior accountants, and internal auditors. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 34(1), pp. 199–230.

Yang, R., Yu, Y., Liu, M. & Wu, K. (2018). Corporate risk disclosure and audit fee: a text mining approach. *European Accounting Review*, 27(3), pp. 583-594.

Young, W. J. & LeClair, D. T. (2015). *Nonprofit financial management: A practical guide*. New York: John Wiley & Sons.

Ελληνόγλωσση

Γιαννάκης Π.Δ. (2018). *Ο εσωτερικός έλεγχος στην κεντρική δημόσια διοίκηση ως μηχανισμός προαγωγής της αποτελεσματικότητας της διοίκησης: Η περίπτωση της Ελλάδας συγκριτικά με τα διεθνώς ισχύοντα*. Διδακτορική διατριβή, Σχολή Επιστημών της Διοίκησης, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος.

Καζαντζής Ι.Χ. (2006). *Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος*. Πειραιάς: Εκδόσεις BUSINESS PLUS A.E.

Νεγκάκης, Χ.Ι. & Ταχυνάκης, Π. (2013). *Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου: Συμφωνία με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου*. Αθήνα: Εκδόσεις Διπλογραφία.

Νεγκάκης Χ. & Ταχυνάκης, Π. (2017). *Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική.

Νόμος 4795/2021 (ΦΕΚ 62/Α/17-4-2021): Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου του Δημόσιου Τομέα, Σύμβουλος Ακεραιότητας στη δημόσια διοίκηση και άλλες διατάξεις για τη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Παπαστάθης, Π. (2003). *Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του*. Αθήνα: Εκδόσεις ΟΠΑΠ.

Τσακλαγκάνος, Α. (2008). *Ελεγκτική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.

OECD (2018). *Πρόγραμμα Ελλάδα – ΟΟΣΑ: Παροχή Τεχνικής Βοήθειας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς*. Ανακτήθηκε 18 Σεπτεμβρίου 2023 από: <https://www.oecd.org/governance/ethics/1.3-core-control-audit-programme-greece-el.pdf>